AZTAG
JOURNAL ARMÉN. QUOTIDIEN
B. P. 587
BEYROUTH, Liban
Directeur-Propriétaire
HAIG BALIAN

ԳՆԵՐԸ
ՍԻՒՐԻԱ տար. 550, վեցամսեայ 300 ս.դ.
ՕՐՏՕՂՄՆ. տարի 7, վեցամսեայ 4 ոսկի

ԱԶԴԱԿ

ازتاك
جريدة سياسية ادبية اقتصادية حرة

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՀԻՄՆԱԴՐՈՒԱԾ Է 1927 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

ՀԱՍՑԵ ԼՈՒՐԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՔ ՀԵՌԱԽՕՍԱՅԻՆ ԿԱՄ ԳՐԵՔ ՀԱՍՑԷԻՆ ՎՐԱՅ

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈԽՈՒԹԻՒՆ ԿԱՏԱՐՈՒԻ ԱՌԹԻՒ ԿԱՄ ՊԱՏՎԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆ ՉԻ ՆՇԱՆԱԿԷ

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈԽՈՒԹԻՒՆ ԿԱՏԱՐՈՒԻ ԱՌԹԻՒ ԿԱՄ ՊԱՏՎԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆ ՉԻ ՆՇԱՆԱԿԷ

Ձորեքշաբթի
ՕԳՈՍՏՈՍ
1933
2
Գնո՛ւթ է
ՂԱՍԸ
2.50 Ս.Դ.

Է. ՏԱՐԻ | Ամեն առաքում պետք է բնել բերիս ցուցանիշը հասցեին | ՏՑՈՒՑԷՑ — Խմբագիր՝ ՀԱՅԿ ՊԱԼԵԱՆ | Չհրատարակուած ձեռագիրները չեն վերադարձուիր | Թիւ 105 (943)

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՀԱՅ ԼԵԶՈՒՆ

Դարերու սարկուէքեան և գերուէքեան լուծին տակ գունափոխուած և տկարացած ժողովուրդ էինք։ Դաղաքական դաժան պայմաններու ենթարկուած ցեղը այլասերած էր, կորսնցնելով իր տոհմիկ, հայրենասէր սովորութիւնները ու նկարագիրը։

Զրկուելով ամէն կերպով ազատ, չունենալով սեփական հայրենիք, գտնուելով կառավարութիւններու էն սարսափելիին և ամենավատթարին տիրապետութեանը տակ, հայոց ազնուական, ազատասէրն և ստեղծագործող ցեղը, ոչ միայն բարոյապէս խորունկ անկումներ ունեցած էր, այլ նաև, անկասկած իր ազգային ամենամեծ հարստութիւնը եղող ոսկեղինիկ և հարուստ լեզուն, տեղ տեղ մոռացութեան տալով, կը խօսէր շատ մը օտար լեզուներու կարգին, նաև մեր ամենաթանկագին բաներէն մին։

Եւ սակայն, այդ դժբախտ ու տրիւնոտ դարերն ու տարիները բաւական ժամանակ էր, որ վերջ են գտած։ Ցուրքը չէ մեզ համար այն՝ ինչ որ էր երէկ։ Այսօր ունինք Ռուսիոյ վերին իշխանութեանը ենթարկուած, կէս-անկախ փոքրիկ Հայաստանի մը հանրապետութիւնը, ուր սիրող, կառավարական լեզուն հայկական է։ Բովանդակ Միջագետքն ու Մուսուլի չրջանը՝ Ցուրքին չէ՛ն պատկաներ։ Հիւս. Սիւրիա, Լիբանան, Հրէաստան, առանձին պետութիւններ են կազմած այսօր։ Իսկ Արևմտահայաստանի մէջ հայ չկայ և Անատոլուի խորերն ու կ. Պոլսոյ մէջ հայոց ընդհանուր Թիւը, հազիւ բարձրանայ ութսուն՝ հարիւր հազարի։ Որով, հայութեան մեծ մասը, գաղթաշխարհի և Հայաստանի մէջ կ'ապրի, հետու Ցուրքի եաթաղանէն, Թաթարատիպ բռնութիւններէն, վայելելով մաքի, խղճի, խօսքի եւ լեզուի ազատութիւն։ Շուտով կը բոլորենք քառորդ դար մը, երբ մենք Ցուրքէն ղոնիներով, ծովերէ ծով հեռացանք, բաժնուեցանք ընդմիշտ։ Եւ հեռանալով, զէթ՝ մշակութային, գրի, գրականութեան և լեզուի տեսակէտներով եղանք այս օտար ափերուն՝ ազատ և անկախ։

Չնայած այս կարգ մը մեծարժէք առաւելութիւններուն, հայութեան մէկ կարևոր մասին մայրենի լեզուն, սակայն, դարձեալ Ցուրքերէն էն։ Բազմաթիւ հայրենակիցներ, երիտասարդ Թէ ծեր, մոռցուկները Թէ պատանիները, Սիւրիոյ, Լիբանանի, Պաղեստինի, Միջագետքի, Եգիպտոսի, Պալքաններու, Եւրոպայի և Նոր-Աշխարհի մէջ կը խօսին յաճախօրէն, Թրքերէն, կը պարեն և ուրախութիւն կը սարքեն Թրքական եղանակներով ու ճաշակով։

Մենք կը հասկնանք գերեզմանին եզերքը հասած ծերուկի հայ պառաւներու և պապիկներու Թրքախօսութիւնը։ Բայց մենք երբեք չենք կրնար ըմբռնել, չենք կրնար ներել այն ժամադահասակ մեր պատանիներուն ու երիտասարդներուն, որոնք խիստ անտարբեր և անզգայ երէկուան մեր մեծ եղեռնի ահագնութենէն, կը շարունակեն անարգել և անպատուել Մեսրոպեան քաղցրիկ լեզուն ու բարբառը, խօսելով ձէմմալներու, Էնվէրներու և Թալէաթներու այս հրէշային ոճրագործներու սարսափելի լեզուն։

Ո՛ւր է ազգային հպարտութիւնն ու արժանապատուութիւնը՝ այդպիսի՛ հայերու մօտ։ Ասոնք ա՛յնքան չո՞ւտ մոռցան Տէր-Զօրը, հազարաւոր, հազարաւոր հայերու կոտորածն ու սքսորը Արաբական անապատներու վրայ և Տիգրիսի, Եփրատի երկայնքներուն։

Եւ կարծես այս անարդ և պիղծ սովորութիւնը միա՛յն բաւական չըլլար մեր առօրեայ կեանքին ու ընտանեկան յարկերու համար, հիմա ալ, անիկա մուտք է կոխած մեր նուիրական կրթական հաստատութիւններէն, դպրոցներէն ու եկեղեցիներէն ներս։

Դեռ առկի օր մը մեզ կը գրէր որ Յուլիս 16ին Հոմսի Սահակեան վարժարանի ամավերջի հանդէսին՝ «Հայկական նուագախումբը Թրքական բէշրավներ նուագած է, որոնց հանդէպ իրենց լուութիւնը պահեր են քահանան, Թաղականը, ուսուցիչը և ինքը՝ ժողովուրդը»։ Ի՞նչ պիտի ըսէին արդեօք այդ ժարգոց, եթէ լեզու ելլէին Սահակ Հայրապետն ու Մեսրով Մաշտոցը իրենց աննման աշակերտներով և հինգերորդ դարու մեր հայրենապաշտ ժողովուրդին հետ։

Այդ դպրոցական հանդէսին ներկայ եղող հասարակութիւնը վայրկեան մը մտքէն չ'անցո՞ւց ընաւ, որ վաղո՛ւց ազատուած է Թրքական գնտանէն ու բռնութենէն։ Խորհելու տարրական կարողութիւնը չունեցա՞ւ, որ նոյն այդ Հոմսի մէջ, աքսորի տարիներուն՝ ինչ չե՛ր տեսան, ինչե՛ր տեսան իրենք և իրենցմէ ողբերգականօրէն անդարձ մեկնող իրենց քոյրերն ու եղբայրները, հայրերն ու մայրերը ծերունազարդ։

Երանի՛, այս ախտավարակ, բացասական գիծը յատկանիշը ըլլար միա՛յն Հոմսի չրջանի հայութեան։ Ազէտը մեր կարծածէն աւելի և աւելի ահաւոր է ու խորունկ։ Մենք կը ճանչնանք ուրիշ կրթական հաստատութիւններ, ուր ուսուցիչ և դպրոցի ծառայ, ապաստաւոր՝ իրարու հետ Թրքերէն կը խօսին, մատաղ, դպրոցական սերունդին ներկայութեան։ Դարձեալ, մենք գիտենք ընտանիքներ՝ որոնց հինգ, տասը տարեկան երախաները հայերէն բառ մ'իսկ չեն գիտեր։

Ո՞ւր պէտք է վերջ գտնէ այս Գոլտեան հանգոյցը։

Զպիտի՞ հիմնովին փոփոխութեան ենթարկուին մեր անճարակ, անարժան ուսուցիչներէն, Թաղականներէն ու հոգաբարձուներէն, մեր տարկամիտ քահանաներէն չատ չատեր։ Զպիտի՞ ԳաղՁաչխարհի մեր բովանդակ դպրոցները՝ ա՛յն արգար, իրական և օգտաշատ հովտուղիներ գան, Թէ՝ առանց մայրենի, սեփակա՛ն լեզուի, ազգ մը դատապարտուած է ուշ կամ կանուխ մեռնելու, Թէ՝ լեզո՛ւն է ազգի մը հոգին, համայն անոր գոյութեան տուն տուող մեծագոյն ազգակը։ Ան վերջապէս, մեր ժողովուրդ ինքը, չպիտի՞ յստակ և իրապաշտօրէն ըմբռնէ, Թէ՝ աւելի՛ կը մեծարէ ինքզինքն ու իր ազգը՝ խօսելով իր պապերուն և հայրենիքին լեզուն՝ քան Թուրքակօրէն կրկնելով Թրքերէնին հետ նաև շատ մը օտար լեզուները, սովորական եղանակով։

Եւ դարձեալ, հրապարակ չպիտի՝ գայ մեր ժողովուրդին չիղն ու երակը, անոր խիղճը եղող հայ երիտասարդութիւնը, պաշտպանելով ամէն տեղ, ամէն վայրկեան՝ մեր լեզուն,—«հայերէ՛ն բարութեան, քաջութեան, կորովի և քաղցրութեան։ Ա՛ն՝ մեր սրբութիւնը, մեր հոգին, մեր արիւնը, մեր իսկութի՛ւնը, մեր պատի՛ւն ու մեր փառքը»։

ՍՈՒԷՏԻՈՅ ՍՕՍԱՓՆԵՐԷՆ

ՊԻԹԻԱՍ ԵՒ ԻՐ ՋՐՎԻԺԱԿԸ

«Երբեմն տեսցո՛ւք եթէ ծաղկեա՞լ իցէ ցեղինի»։
ՍՈՂՈՄՈՆ

Նչենին եւ իր բոլոր դրացինները վազուց է որ Թօթափած են իրենց գարնանային զարդարանքը, պէրանքի ապագային համար նոյննիին որ գեռ վարդենիի տարազով ծպտուած կը մնայ Ջրվիժակի արտերուն մէջ։ Բուսաբոյծ ականները պէս, ուր ջուրն անգամ հրեղէն նկատելի տեսք կը առնայ, ջուխնարները մինչդեռ վճիտ ցօղը տալէն փոխակերպած են նռան գինիի՝ իրենց ազարի կոկոններուն խորը։ Կանգնած անոնց հովանիին տակ, որ արքայական ծիրանիի մը պէս կը տարածուի իր ուսերուն վրայ, մեծաւոր չոլիկը այլևս արգահատանքի ժպիտով մը կը դիտէ Զգնին և ընկուզենին տրանք, կրճատուրհիններու նման, դատապարտած են միչտ միևնոյն մութ տարազը կրելու։ Երկուքն ալ, տրտին եզերքը կքած, աղօթողի գիրքին մէջ են, և առուն որ քալլ մը անդին այնքան զուարթ է իր հեռքովը, կը մթագնի այս չառերուն քանձր չուքին մէջ, երբ ատնոնց առօրեային կ'անցնի։

Թթենիները, մոսերու նման ուղիղ և ողորկ, համաղոր չորքերով կ'եզերեն Ջրվիժակի ափերը, սի՛ միայն անոնց գագաթներէն է որ լոյնի տերևներու Թաւարթի փունջ մը կը ժպիթէ կանաչ բոցի պէս։

Հապա Ձիթենինե՛րը... Անոնք ալ Թթենիներու կանաչ բոցը ունին, ա՛յլ նաև նռնենիներու կարմիր կայծերը։ Վառած ու հանգած պերճագիծերու գորշ տերևներու քով մը ունին միայն իբրև մոխիրը իրենց անցեալ փառքերուն։

Ջրվիժա՛կ... Տեղացիները կ'ըսեն Չաղլաղան։ (Առաուած չընէ որ ես ալժգոյն մոռիսով ս'անգամ նուիրագործեմ այս Թրքական անուանակոչութիւնը։)

Ջրվիժակը յորդաբուխ վտակ մըն է որ, Գիթիասէն կէս ժամ հեռուորութեան վրայ, հանդարտորէն զուրս կ'ելլէ լեռան մը լանջէն և կը Թաւալի դէպի ձորը։ Փոքրկահար կաղամախիի մը նման սպիտակ ու բարեխառն, ամէն ձախ առաջնակարգ բազմաթիւ ճիւղերով կառչած է իր քովի ասիճանաւոր արտերուն, կարծես չգահավիժելու համար դէպի հեղեղատ. Ջրվիժակը դարձած մեզմերգ գեակ մը, ճերմակ մեռաքսի նման կը խծպէ լեռան կանաչ քղանցքը։

Իր ափերուն վրայ՝ միչտ Թզենին ու Թթենին են որ, հաւասարիմ պահակներ, կը կանգնին սիւներու նման, եւ անոնց վերև սարբինները, ընդգծուածած իբրև չղթաներ, կը յօրինեն կապ կամար մը որմէ նորակազմ ողկոյզները արդէն կը կախուին զարմանալի չափերու նման։ Հսկայի մը սիրաէն մեկնող մայր երակին պէս, Ջրվիժակը կը ճիւղաւորի արտերուն մէջ։ Փոքրիկ ճիւղերը կը սահին չատ անգամ աներեւոյթ, դաշտի փունջերուն մէջ կորսուած, բայց անոնց մրմունջը, ակօսին մէջ ծուարած լորամարգիի ձագերուն ճրլուրլոցին պէս, կը զգուչացնէ մեզ։ Նաւերին քայլերը։ Ցետոյ իւրաքանչիւր ճիւղ կը ձեւացնէ նոր Ջրվիժակ մը։

Այսքանը դեռ չի գոհացներ Ջրվիժակի բարեկամս զոր կը վերագտնեմ իր բանջարանոցին մէջ, բոլոր ուսին եւ մինչև ծունկերը գեռնախնձորի քանձր տերեւներով ծածկուած։

— Սեղ Ջրվիժակն ու իր աշխատաւորները տեսնելու, կ'ըսեմ իրեն, մինչ մեր ձեռքերը զիրար կը սեղմեն առաւան մը կարօտով։

— Դուք Ջրվիժակը իր առաուտեանը մէջ չտեսաք, կ'ըսէ հառաչէ բռնկամս։ Դեռ քանի մը տարի առաջ Ջրվիժակը իր ժամուկով կը դղրդացնէր այս լեռն ու ձորերը։ Թմբած հազիները կը զուարճացնէր։ Երկու երեք տարիէ ի վեր չո՛ր քիչ կ'ուձգենք։ Հիմա անոր Թոփը այնքան նուազած է որ այլևս քուն կը բերէ մարդուս։ Բայց նայէն փո՛ղք Տէրոջ։ Երանի՛ Թէ ամէն գիւղ այսքան լաւ ունենար։

Միայն տեսանելիքն ու լսելիքը չեն որ հաճելի զգայութիւններ կը գտնեն հոս։ Ջրվիժակը չատ հասող մտաուցուածներ կը վերապահէ նաեւ հաչակելիքին։ Տասնըհինգօրեայ Թուզը, նուռն ու խաղողը, այլևս իրենց լրումին հասած, պիտի ցոլանան այն առուակին մէջ որուն եզերքը Ջրվիժակի մեծաւոր բրնակիչը, ան որ այս վայրկեանիս անոր գովքը կ'ընէ, իր ցերեկեայ մենաստանը հաստատած է։ Այն տեղն բարեկամս ուես, յետ միջօրէի մեղմացած արեւին տակ, այս առուակի եզերքին, յաճախ կը մեկտեղինք նախընթերիք էնելու քանի մը Թուզով և հիւթեղ նուռով մը, զոր երկուքի բաժնած՝ անոր կիսագունդերուն մէջ կը խմենք գինին։ Խոյեմի այս եզեմին մէջ, հաւատացէք որ մենք երբեք չենք ցանկար Թագաւորներուն խրախճանքին, որով հետև գիտենք որ անոնցմէ չատեր, նրան կիսագունդերու փոխարէն, մարդկային գանկեր զարնուած են խմելու համար իրենց գինին կամ ուրիշներու արիւնը։

Եթէ գիտնայիք Թէ որքա՜ն քաղցրութիւններով հասեցած է մենաստիւնը հոս... Բնութիւնը ի՛նչ անուշ կատակներ կ'ընէ մենաստրին հետ։ Ահա՛ երկայն ու նրբիրան Քիթեռներու հոլ մը որ գոյնզգոյն մետաքսով փաթթուած՝ ֆոհրակի իլիկներու պէս, կը ճախրէ գլխիս վերև, մինչ Զգնիի բուներն ծերպերէն ժայթքող ծորիրնները իրենց ասեղնագործուած սաւաններուն կը ձգեն գիրքիս էջերուն վրայ, դողդոջ նկարներու մէջ։

Հակառակ այս բոլոր հմայքներուն, Ջրվիժակը չատ չահախուսած վայր մը չէ։ Գաղա՞ր։ — Ձմբուն վրայ քառանը հինգ մէթրնոց զտիվեր մը կայ և բռնական քար։ «Տիկնոջ փափկասունք հայոց աչխարհին» կը դժուարանան քալելու այս քարերուն վրայէն. որովհետև, Թէպետև իրենց բարձր կրունկները Սուէտիոյ այծերու կճղակներուն չափ փոքր են ու գողարիկ, այլ սակայն անոնց պէս երկճղի չեն։ Գէյրութի եւ մա՛նաւանդ Հալէպի հայ կօչկակարները պէտք է որ մտածեն այս անհրաժեշտ բարեփոխութեան մասին, որպէսզի այս. պէս կօչկասարուած արիկնները իրենց առաջնորդը չգարկոծեն Ջրվիժակի ճաբուկն վրայ։

Եթէ այս ճամբան ցարդ կը մնայ այսպէս անխնամ, պատճառն այն է որ մարդիկ չատ պէտք չեն զգար դուրս ելլելու գիւղէն։ Անոնք որ մենաթեան ճաշակը չունին, Գիթիասի մէջ ալ կըրնան դիտել Ջրվիժակի տեսարանը, բայց բաժան բաժան եղած և ամէնուն բաչխուած։ Գրեթէ ամէն առն ունի իր պարտէզը ուր գերիչխող ծառը Թթենին է որ այլևս դարձած է անպէտ կտրատի մը։ Ջուրի ակերը գիւղին մէջ ալ առատ են։ Նռան ու Թուզը նոյնքան դիւրամատոյց։ Սրճարանները բարձրադիր, եղեգնեայ ձեղուններով և ծաղկատիւս պատերով։ Գանատկները հանգստանէ ու լեռնահյութ, գիւղի հմայքն ու քաղաքի կեանքը հաժարող։ Տունները լայն և առանց բազատութեան, ընդարձակ պատշգամներով օժտուած։ Կամ՝ յորդահոս, հոգը՝ բուրումնաւէտ, պատղը՝ առատ, բանջարեղէնը՝ Թարմ։

Իսկ ժողովուրդը, — քանի որ հայ է, — հա՞րկ է ըսել որ ազնիւական է ու ծիրալիր։

Մի՛ կարծէք, սակայն, որ Սուէտիոյ բոլոր հրապոյրները կեդրոնացած են Գիթիասի մէջ։ Եթէ ունիք զոյգ մը ոտնատ, կօրագլուխ գաւազան մը եւ քիչ մըն ալ քալելու արժադրութիւն, առանց չատ քրտնելու կրնաք երթալ տեսնել Հաճի Ապիպալիի նրբահիւս մետաքսեղէնները, Ծօղնուլուխի կառապի Թմկահարը, Ձորը Գկի գարաւոր սօսին, վագրի արքայավայել դեղը, Գէպուաեսի պատմական հսկայ փապուղին և ժայռափոր տաճարները։

Եւ, այս ամենէն վեր, Մուսա Լերան փառապանծ կոթողը որ իր պայծառ սպիտակութեամբը պիտի մնայ լուսատար կէտ մը մեր ժամանակակից պատմութեան Թխպոտ հորիզոնին վրայ։ Հա՛ն, այս կոթողն ատուերն է որ ոգեւորեալ Հայկ Գալէնեանի գաւակը ձեզ պիտի դիմաւորէ սովորականին պէս հայհոյութիւններով։ Կոթողին ճգնաւորը— ճարտարապետ Հայկ Գալէնեանի անունը մյուս զուգորդած պիտի մնայ Մուսա Լերան նահատակներուն Թանկագին յիչատակին հետ։

ՆՈՒՒԱՐԴ ՏԱՐՕՆԵԱՆ

ԲԵՐՔԱՀԱՒԱՔԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

ԿՈՒԼԱԿՆԵՐԸ ՉԵՆ ՑԱՆՁՆԵՐ ԱՐՄՏԻՔԸ

Ինչպէս յայտնի է, Ռուսիոյ նման Հայաստանի մէջ ալ պետութիւնը պարտաւորցուցած է երկրագործներըորիրենց ցանգան բերքերուն մէկ մասը յանձնեն իրեն։

Երկրագործները երկու տեսակ են.— Հաւաքատնտես և մենատնտեսԱռաջինները մի՛սցած են և հաւաքաբար կը չահագործեն հողը, կառավարութենէն ալ դիւրութիւններ սառնալով։ Երկրորդները կը գործեն անհատաբար, իրենց միջոցներով և իրենց հայեցին։

Կ'երևի Թէ այս տարի Հայաստանի բերքահաւաքը որոշ դժուարութիւններ կը ներկայացնէ։ Այսպէս, Յուլիս 7ին Երևանի մէջ մեծ ժողով մը գումարուած է, մասնակցութեամբ բոլոր գաւառներու կուսակցական վարիչներուն։ Դնդգր. կոմիսէի քարտուղար պրն. Խանճեան,— կ'ըսէ «Ա. Հայաստան»,— խորհրդակցութիւնը բանալով կանգ առաւ այս տարուայ բերքահաւաքին մի քանի մանրամասնութեանց վրայ։ Գննութիւնը հաստատեց որ պետութեան հացահատիկ չյանձնելու տարբերը խրախուսած են գիւղական խարհուրդի նախագահ Մէյտի Նաւրիօֆ, բջջկի քարտուղար Մանուար Օրուճ օղլու և քանի մը ուրիշ համայնավարներ։

Արճիսի (Ալլահվէրտի չրջան) հաւաքական տնտեսութեան նախագահ ըՍտեփանեան, առաջին կալի բերքը հաւաքատնտեսներուն բաչխել և այս ձեւով պետութեան հացահատիկ յանձնելու գործը վիժեցնել չտեղ, չտեղտրած է. «1500 քիլօ ալ պիտի բաժնեմ, չտեղ պիտի սկսիմ հացամթերումը»։

Այդ չրջանին մէջ պատահած է հացահատիկ գողնալու և հակերը պրկելու (փրցնելու) երևոյթը։

Նոյն երևոյթը Քէչիչքէնտի չրջանին մէջ։ Արփայի և չարք մը հարևան գիւղերու քանի մը մենատնտեսները, իւղնալով կուլակներու ազդեցութեան տակ, ցորենը գաղտագողի կը կալսեն և կը խուսափին պետութեան հանձնել իրենց յանձնառութիւնը կատարելէ։ Իսկ տեղական ժողովները մտաներու տրամադրութիւնը կառարելէ։ Իսկ տեղական ժողովները մտաներու տրամադրութիւնը կը նային այս բերքին և հարկ եղածը չեն ըներ։

Ասոր փոխարէն, կուլակը (ունևոր գիւղացի) կը գործէ։ Ան կատարի պայքար կը մղէ, ամէն ժիջոցով արգիլելու համար բերքահաւաքի չյաղողութիւնը, վիժեցնելու համար հացամթերումը։ Անոնք, հաւաքատնտեսներու և մենատնտ մենատնտեսներու մէջ պիտի հրահրեն հակապետական տրամադրութիւնները, և պիտի աչխատին ամէն ձևով վնասել հաւաքական տնտեսութիւններու ամրացման գործին։

Այս փաստերէն պէտք է դաս առնել։ Առաջիկայ երկու ամիսները պիտի վճռեն գիւղատնտեսական տարեայ մեր ամբողջ աչխատանքի արդիւնքը։ Այս երկու ամսուան ընթացքին, դասակարգային պայքարը աւելի սուր պիտի դառնայ կալերու չուրջը։

Այս տարեայ գարնանացանքին, մենք յաղթեցինք դասակարգային Քլնամիին, ուժգին յարձակում կատարելով, անհաշտ պայքար մղելով կուլակներուն դէմ, ծրագիրը իրական չհամարող պատեհապաշտներուն դէմ, ձչգնաժամկ ընդդիմներու դէմ, կուսակցութիւնը եւ կառավարութիւնը խարդներուն դէմ։

Ներկայ բերքահաւաքին մենք կըրնանք ամրացնել մեր գրաւած այս դիրքերը։ Բայց պէտք է նկատի ունենանք Թէ հաւաքատնտես գիւղացին գեռ քնկերվար չէ, Թէ գիւղացիութեան մեծամասնութիւնը դուրս է նախկին ոչնախնտրութիւններէն, Թէ կուլակութիւնը չախչախուած բայց չէ ոչնչացուած, այլ գաղտագողի կը չարունակէ իր պայքարը։...

Գարնանացանի չրջանին չախչախիչ հարուածներ կրած Քշնամին, յուսահատական չանքեր կը Թափէ, բերքահաւաքը և մթերումները կազմալուծելու համար։ Այս նպատակով կը դիմէ գաղտնի պայքարի և կը գործէ կուսակցութեան մէջ իր ունեցած գործակալներու միջոցով։

Գիտութեան Մեծագոյն Գաղտնիքները

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՊԱՐԱՒՈՐ ՀՐԱՇԱԼԻՔՆԵՐԸ

Ելեկտրականութեամբ պիտի տաքցուի սենեակդ, ժեռը և զովացուի ամառը։ Նոյն ուժով կերակուրը պիտի Լփ.ւլ.Լ պաղեցուի։ Այդ ապագայ օրը մենք պէտք պիտի չունենանք մոգ ծնօթ ելեկտրական ճրագներուն։ Ինքնուրոյն քուականներու սկիզբներուն Նիքոլա Թեսլա, զուշակեց թէ ատեն պիտի գայ երբ պիտի ունենանք անթել լոյս։ Ան կը հաւատար թէ բազմահոլով թելեր, ծանկուած չէնքի մը պատերուն մէջ, պիտի այնպէս օգտագործուին, որ անոնց արձակած հոսանքները ազդեն կազով լի ամանի մը և կազը պիտի փայլի և լոյս տայ։ Այս գաղափարը այն օրէն ի վեր կը գտնուի քննութեան ներքև և յաջող յառաջդիմութիւն մը կը կատարուի դէպի անոր իրականացումը։ Ներկայի «էնեան» լոյսը մէկ արդիւնք է Թեսլայի զուշակութեան և նշան մը անոր յոլով պաղատութեան։

Զրօսանք կազդոյր և գեղեցկութիւն չեն այն միակ հրապոյրները, որոնց համար դուռ պիտի ուզես մնալ տունդ։ Աներեւոյթ հաւանականութեամբ, պատգամ տունը առողջապահական աքանչելի վայր մը պիտի լինի։ Գիտնականները այժմ զբաղած են ծրագրերով, որոնց յօդուածութեամբ բնակարանները պիտի լեցուին առողջարար անգր—մանիչ կազդոյն ճառագայթներով։ Պատերու, յատակներու և առիթակամէջներու մէջ ճարտարապետն թազուած թելեր պիտի կրնան այս բանն ընել։ Անգր—մանիչ կազդոյն ճառագայթներով զինուած տուներ պիտի պաշտպանեն իրենց բնակիչները թոքախտ, յօդացաւ և ոսկրաթեքութեան նման հիւանդութեանց դէմ։

Ճարտարարուեստն ալ պիտի վայելէ արդիւնաւորութեան նոր թափ մը, պիտի պարզացուի իր արդիւնաւորական խնդիրները, պիտի գտնուին ուժի նոր և ժամն աղբիւրներ և աւելի պարզ ու լաւ կերպով պիտի կատարուին անոր այժմ կատարուող բազմաթիւ գործերը։

Ուժի մարզին մէջ, մենք պիտի կրնանք փոխանցել զօրաւոր ուղղակի հոսանքներ, փոխանակ փոփոխական հոսանքներու և ապա կրկին օրէնք տեսակի փոփոխական, զիկզակ հոսանքի, որ կընայ աւելի պատշաճիլ արուած գործին։ Գ. Բալտուել կը հաւատայ թէ յառաջիկայ աւելի մեծ էնթացքին, նոյնիսկ ատենօր զօրաւոր չողերու վրայով առանց թելերու սղակցութեան, մենք պիտի կրնանք մեր արտադրութեան տակ գտնուող ուժը փոխանցել եթերին։ Այս խուզարկուն կը հաւատայ թէ սահմանները պիտի կրնան իրենց ուժն առնել չողալեակ ուժերու այսպիսի ճառագայթներէն։

Ինազգներ նաև կ'առաջդրեն այն հաւանականութիւնը, թէ փոխանակ ընպատելու մարդուն պատրաստած ուժ աղբիւրներուն, սահմանորդները պիտի կրնան իրենց անհրաժեշտ ուժն առնել ուղղակի արևէն։ Արեւը լոյսի կերպարանքով տարածուելէն 4,000,000 ձրեւ ուժ կը թափի երկրին մակն ամէն քառակուսի մղոն տարածութեան վրայ։ Կէս դար է, որ ելեկտրական հոսանքները կը վերածենք լոյսի։ Ինչո՞ւ չդիմել գործադրութիւնը և լոյսը վերածել ելեկտրականութեան։ Ոչ միայն սահմանորդները, այլ ամբողջ մարդկութիւնը պիտի շահուի հսկայ և ամէն ուժազրկէ մը, ելեկտրական ուժի իսկական Նիագարան մը։

Այս ուղղութեամբ յուսալից սկզբնաւորութիւն մը արդէն կատարուած է լոյսը վերածելով ելեկտրականութեան գործածելով խորամանկ լուսելեկտրական (photo-electric) բջիջ մը, որ աւելի պատկերաւոր կերպով կը կոչուի ելեկտրական աչք։ Լուսելեկտրական բջիջի հրաշալի կարելիութիւնները բանակ կը կազմեն և սակայն այն սկզբունքը, որով կը գործէ ան, պարզութիւնն իսկ է։ Լոյսը կ'ինչայ խողովակի մը վրայ, որ երեսութապէս ատատուած է արծաթով, բայց իրականապէս կալեթարիին (Alkali) մետաղով մը, ի՛նչպէս՝ փոքրաչափ կաւ սոսինձներէ լոյսը չփման կուգայ այս մետղէ ատատին հետ կը պատճառէ ելեկարոններու խուժում մը, —ելեկարականն ուժի սկար հոսում մը կը գոյանայ։ Լոյսը իրապէս կը վերածուի ելեկար։ հոսանքի մը։

Ելեկարականն աչքը այսօր չատ կոչտ, խակ վիճակի մը մէջ կը գտնուի և դիտնականները մեծ ճիգ կը թափեն զարգացնելու զայն և աւելի օգտագործելու անոր ներքին կարողութիւնները։ Մէկ քանի խուզարկուներ թէ՛ այսեղ և թէ՛ արտասահման, գտած են որ բջիջ մը, առանց խողովակներու բայց քթուածոցնած պղինձով կամ արծաթ ազելենայտոով և կամ «ազելեիտ»ի որևէ այլ ձեւով ծածկուած տախտակով մը կրնայ աւելի զօրաւոր հոսանքներ երբ լուսաւորուի։ Հակառակ այն իրողութեան, որ մենք կը գտնենք «ելեկարական աչքը» իր լրումին չհասած այս զարգացման կէտին վրայ, ան արդէն կատարած է չատ մը անհատապահ գործեր։ Օրինակի համար, ան կը հսկէ բոլոր կառքերը, որոնք կը մտնեն Նիւ Եորքի Հալրնա փապուղին, կր հսկէ վաճառատուններու դռներէն ներս մտնող յաճախորդները, կը բարձրացնէ արագաչարժ վերելակները պահանջուած յարկը, կը զտէ օխկորներ, կը զատորոշէ լաւ ու վատ լուբիները, ինչպէս նաև կը զտէ լաւ ծխախոտը վնասուածէն, կը յայտնէ չոգենաւի մը ուժարանի մը չափ գէտին թէ ծնելոյզներէն չափազանց ծախ կը բարձրանայ, կը վտէ ու կը մարէ ելեկարծրագներ, կարելի կ'ընծայէ լուսանկարներու փոխանցումը ելեկարական թելերուն վրայէն եւ կ'օգնէ աստղագէտներուն չափելու աստղերուն լոյսին զօրաւորութիւնը եւ փոփոխութիւնը։

«Մազաա Էվընիւ»ի վրայ դիտահասկնալի կերպով պատկերացուած են Լուսելեկարական բջիջի վերջին իրագործութիւնները եւ այն հաւանական գործերը, որոնց պիտի լծուի ան ժամ ապագային։ Մազաա Էվընիւն չհ կրնար գտնել որեւէ ուղեցոյցի մէջ։ Այս նկարագրող փղոցը մէկ մասն է ակրանա Սեթրըլ Փէլըօյի մէջ Նիւ Եօրք Ելեկարիկ Ինսթիթիւթի կազմակերպած ցուցադրութեան, որ կը ցուցնէ թէ այս օրերուն ի՛նչ հրաշքներ կրնան գործուիլ ելեկարականութեամբ։ Թափուէ՛ այս փղոցն ի վեր, որ եզերուած է չքեղ խանութներով, թատրոններով եւ բազմազան գործարաններով։ Կանգ կ'առնես դիտելու սեւ գլան մը, որ չատ կը նմանի հեռաձայնի ընդունիչի մը։ Ինչ մը եւս կը ժամենաս աւելի լաւ քննելու այս հետաքրքրական առարկան եւ ահա՛, չունչդ կ'ինչայ անոր վրան ու կը մոլէ չքեղ Մազաա Էվընիւի բոլոր լոյսերը։ Քանի մը քայլ անդին կը կանգնիս եւ լուցկի մը կը զարնես սիկրէթդ վառելու։ Լուցկիդ լոյսը կ'ինչայ ելեկարալոյս սարքի մը վրայ, որ կը ծածէ ելեկարական ալք մը եւ Մազաա Էվընիւն կրկին լուսաւորուի։

Ցաղթահարելով ապտուքիւնդ կը չարունակես պատյազ Էվընիւն ի վար եւ Թերեւս կը նայիս փղոցին կիսատն վրայ գտնուղ օթօսպիլի մը գործածութեան ցուցանակէն ներս։ Դուրը գոց է։ Անոր առջեւ գտնուղ օթօսպիլի մը ածարկը (switch) կը զարձնես եւ դուրը կը բացուի հետզհետէ։ Քիչ աւելի անդին Մազաա Էվընիւն կը մօտենայ փողոցի մը կարած կէտին։ Փողոցնելու իրար կարած կէտին վրայ կայ կարմիր լոյս մը։ Օթօսպիլ մը կը մօտենայ, անոր սուտերը կ'իյնայ ճարտարօրէն թազուած լուսե—ելեկարիկ բջիջի մը վրայ եւ կարմիր լոյսը կը փոխուի կանաչի։ Եթէ պանդ մը գտնուէր Մազաա Էվընիւի վրայ, այս հնարքը կրնար գործադրութիլ ազդարար ձոյն մը բարձրացնելու գոռի մը բաւարար համար։

Ջես կրնար որեւէ այլ վայրի վրայ գտնել գործարան մը եւ օդային կայան մը քով քովի, բայց Մազաա Էվընիւն կը պարունակէ գտնելիք իր այլ հրաշալիքներու չարքին։ Կր մտնես օդային կայանէն ներս։ Կր տեսնես թէ ի՛նչպէս տատանող մը կրնայ գետին իջնել իր տատանակը մէկ քայլ դալտի մը վրայ ելեկարականութեան աջակցութեամբ և թէ ի՛նչպէս նոյն իսկ վարիչ չտնեցող տատանակ մը տպաւով կերպով օդէն գետին կ'իջեցնէ։ Գործարանին մէջ պատահանները այնքան պայծառ կերպով կր լուսաւորուին, որքան ցերեկի լուսաւոր ժամերուն։ Ագլմուղիին մերձենալուն՝ լուսնյոյսը ասիճանաբար կ'ազատանայ, եւ երբ ցերեկը կը ժամենայ լուսարի յատուկ տատերին, որ կը պահանջէ արուեստական լուսաւորութիւն, ներսի լոյսերը ինքնաբերաբար կը վառին։ Ժամանակի խնդիր կր նկատուի միայն, երբ մեր գործարաններ, չէնքերը դրպրոցները եւ տուները ինքնաբերաբար պիտի լուսաւորուին նոյն կերպով՝ խատարին մերձեցման վրայ։

Մարքըլ Ֆիլըտէյ իր ելեկտրօ—մագնիսականութեամբ բացատրեց մեր ելեկտրական Դարը։ Այս գիտար Թինասյի կողմէ կոչուեցաւ տաժնամեայ փորձնական արդիւնքը, որ ձեռք բերուած է խուզարկուի մը կողմէ։ Առաջին անգամ ըլլալով ան օրվեցաւ ժարգուն յարաա ելեկարական հոսանքի մը արտադրութիւնը առանց ժարկոցի մը մէկնութեան և մեքենական չարժման մը փոխակերպութիւնը՝ ելեկարական ուժի։ Ան կարելի դարձուցած է հաղորդակցութիւններ թելերու և ատոմի միջոցով, տատած է մեզ ակզբունքներ հիմնելու ուժարաններ և ջրվէժներու ուժը ղրկելու հարիւրաւոր ժողովներ հնոտ վարելու ընդգեանեայ չոգեկառքեր, վողոցի կառքեր, գործարաններու և տուներու մէջ գործածուող մեքենաներ։ Հատարակ տեսք ունեցող կտոր մը եր. կաթէ թելը գարձաւ խորհրդանիշ մը մարգուն յարաճուն իշխանութեան արհատարհական բնութեան վրայ։

Ֆէրրէյէի ժամանակ ելեկարականութեան միայն երկու աղբիւրները ծանօթ էին։ Ասոնք էին 1) ելեկարական մեքենայ մը, որուն ապակեայ տախտակները պիտի չփուէին ճագարի մուշտակով արտադրելու ելեկարական անջատ ատ. չատ կայծեր։ և 2) մարկորը, որով միայն կարելի էր արտադրել ելեկարական չարունակական հոսանք մը։ Չկար խանութ մը, որուն մէջ կարելի բլլար գնել որեւէ երկարութեամբ մեկուսացեալ թել մը եւ Վոլթ (Volt), Էմփր(Ampere) ու Օհմ բառերուն նման տատութիւններ տակաւին մեծ չէին կազմեր մեր բառամթերքին։

(Շար.2) Թարգմ.Ա.Գ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐ

Ծունիսի վերջերը, Լենինականի մէջ տեղի ունեցաւ Հայաստանի բժիշկներուն համագումարը։ Բժշկագիտական զեկոյցներու կարգին, լսուեցաւ նաեւ զեկոյց մը Լենինականի հիւսուածեղէնի գործարանի առողջապահական վիճակին մասին։ Օրակարգի մէջ կային զեկոյցներ հիւսուածեղէնի արդիւնաբերութեան մէջ աշխատող բանւորներու առհասարակ հիւանդութիւններու մասին։

Առաջին նիստին բժիշկ Մելիք Բարամեան զեկոյց մը կարդաց «առողջապահական կեանքի պահպանումը, նուազեցնելու և տեղն առողջապահութեան սիսեմատիա» նիւթին շուրջ։

Նիստ մը եւս գումարուեցաւ հիւսուածեղէնի գործարանին մէջ, բանւորներու մասնակցութեամբ։

Համագումարին կը մասնակցին նաեւ առողջապահական գործավար Ղ.Ե. Լոնգեան եւ իր գործակիցները։

ՆՈՐ ԵԼԵԿՏՐԱՔԱՐՇԵՐ

Վերջերս Լոռւոյ ելեկարականէի բերկերութիւնը Մոսկուայէն սացաւ վեց նոր մեհենաշարժիր, որոնք պիտի սկսին գործել Լենինականի ելեկարականէն։ Ասոր համար հետագրուեցաւ Մոսկուայի Միջոյեղենի գործարանին, որ մեհենագիծ մը դրկէ Լոռւոյ։ Այս ամսուն կը սպասուին 3 ելեկարաքարշ կառքեր ալ։

Այսպէսով Լոռւոյի հաճարակարհի վարչութիւնը կ'ունենայ 10 ելեկարաքարշ եւ 8 կցորդ կառքեր։

Կը սպասուին նաեւ 110 երկաթ սիւներ, փոխարինելու համար փայտէ սիւները։

Ներկայիս կը բանին 4 ելեկարաքարշ կառքեր 7 կցորդ կառքերով, որոնց օրական մուտքը կը գնահատուի 6200—6500 ռուպլի։

Վարչութիւնը կ'ակնկալէ նաեւ արագօրէն աւարտել հաճարակարհի արհեստանոցներուն մէջ պիտի կատարուին աճխատանքներ՝ ելեկարաքարշ կառքերու համար։

ԳԱՂՈՒԹԱՀԱՅ

ՄՕԼՏԱՎԻՈՅ ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐԸ

Ակտեմեական եւ Պատմական լիճատակարանիներու ճանճաժողովին անցած Կիրակի Գալօ, այս անգամ ալ յոյս կ'ընծայէ վիթխարի հատոր մը։ Իր այս հոյակապ ուսումնասիրութեան մէջ մեծաճոխ ակադեմականը յանախ կ'ակնարկէ հայ նուիրատուպետութեան ազդեցութեան մասին Մօլտավիոյ եկեղեցիներուն վրայ, ինչպես նաեւ գլուխներ կր նուիրէ Մօլտավիոյ բոլոր այն հայ եկեղեցիներուն, որոնք օծուած են Ժ.Ե. եւ ԺՀ. դարերուն, ինչպես Սուչովայի Ս. Սիմեոնը եւ Զամճան, նաեւ Ս. Ասուածածինը, Իոմաթի Ս. Ասուածածինը եւայլն։

ԺՈՂՈՎ ՄԸ ՔԻՇՆԷՎԻ ՄԷՋ

Քիշնեվի մէջ ժողով մը տեղի ունեցած է Պեսարապիոյ 6 հայ եկեղեցիներու պատուիրակներէն բաղկացած, նպատակ ունենալով ճոգել բեմապատկան կալուածներու յարմարութիւն չգտնուած մասին մասակարարութեան եւ անոնց եկամուտներուն բաժանման ձեւակերպութիւններ։

ՀԱՅ ՄԸ ՇԵՐԱՄԱԲՈՒԽՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ՄՏՑՆԷ ԱՐԺԷՆԹԻՆԻ ՍԷՋ

Պուէնոս Այրէսի «Լը Քափիթալ» թերթը կը գրէ թէ Գեորգ Քէրբեճեան, վերջերս Գրուսայի տեղամասային վարժարանին, 1914 թուին կը հատատուի Պուէնոս Այրես եւ տես կ'ապահովի կառավարութեան հատուցի տեղամասային ձեռնարկ մը հիմնելու։

Կառավարութիւնը կը մերժէ։

Շուրջ տասը տարի առաջ, «Լա Մաթըն» թերթը կարգ մը յօդուածներ կր գրէ իր մասին եւ ուշադրութիւն կը հրաւիրէ Քէրբեճեանի առաջարկին վրայ, բայց դարձեալ կառավարութիւնը զանազան պատճառներով կարեւորութիւն չի տար գործին։

Քէրբեճեան երկար տարիներու հետապնդումէն յետոյ, վերջապէս այժմ հասած է իր նպատակին, «Լը Քափիթալ» կը գրէ որ Սանթաֆիէ կառավարութիւնը պատասխանի հրաւիրած է Պ. Քէրբեճեանը եւ մեհենէրին, Օրինակի համար, թատրոնութիւնը կը յայտարարէ որ Նիկիզեալ Ս. Խաչ եկեղեցւոյ եւ վարժարանի տարեկան օրթոնները տեղի պիտի ունենան այսօր։

ՀԱՅԵՐԸ ՀՐԵԱՅ ՉԵՆ

Գերմանիայի հակասեմական վերջին շարժումներու ատեն, կարգ մը գերմանի բերթեր գրեցին թէ հայերն ալ հրեական ցեղէ սերած են։ Հանգուցեալ Տօքթ. Լեփսիուսի աատութեան վարչութիւնը իր օրկանին մէջ դեկոյց մը հրատարակած է որով վճռապես կր մերժէ եղած վերագրումը։

Չեկոյցը կ'ըսէ թէ Հայերը դեռ 300 թուականին ընդունուած են հիսանութիւնը եւ կր շարունակեն պահել 16 դարէ ի վեր։

ՀԱՅՈՒՀԻԻ ՄԸ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Պրինփորթէն կը գրեն.—

Պազտիխ Հարթինկ Հայ Մուլը 486 օրացուատեաներ ունեցաւ այս տարի, որոնցմէ հինգ հոգի ամենէն յառաջադիմները, մասնակցեցան տարադրութեան մրցումի մը, ամավերջի հանդիսին։ Օր. Վասիլաւէ Քիրեճեան տաներեցաւ Ա. մրցանակը։ Իր նիւթն էր նախկին նախագահ Քալվին Գուլիճի կեանքը։ Օր. Քիրեճեան տես գեղեցիկ անգլերենով մը ներկայացուց նախկին նախագահին գործերն ու նկարագիրը, որոնցմէ նոյս ծափեր խլելով ներկաներէն։ Խատատուր նուանակուած էր նաեւ հազարմս երեք ականատուր ատերիկացիներ։ Այդ առթիւ Օր. Քիրեճեանի տատեցաւ էնտրրս Ր. Տոլլի տատեկան մրցանակը, 30 տոլար։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐ

«Էնթիլեալուկի հանրագիտարանին» հեղինակը Սըր Տ. Գրիւսբըր (1781—1868 Ագգլիա)։

Գերմանիոյ ամենէն նշանաւոր բանատեղծը կէօթէ (1742—1832)։

«Այվանօէի հեղինակը Սըր ու Ագոտ (1771—1832 Անգլիա)

«Եւրոպայի քաղաքակրթութեան պատմութեան» հեղինակը Կիզօ (1787—1875 Ֆրանս.)։

«Ջոյս Հերօլտի» հեղինակը Պայրըն (1788—1828 Անգլիա)։

Սկսած տիպագրել է իր նկարագրական ոճով համաշխարհային բանատեղծը Թ. Թարլայլ (1795—1881)։

«Հիւպատոսութեան եւ կայսրութեան» երկին հեղինակը Թիէր (1797—1877 Ֆրանս.)։

Ռուս բանատեղծներէն ամենէն մեծը Բուշքին (1799—1837)։

«Պատմութիւն Անգլիոյ» երկին հեղինակը Ռագոլէյ (1800—1859)։

«Վահմ Մանուկ» (Շատօբ Գրիանէ) Վ. Հիւկօ (1802—1885)։

Անգլիոյ պատկառ բանատեղծներէն մին Ա. Թէնիսըն (1809—1864)։

Անգլիոյ վէպագիրներէն ամենէն ժամզվրդականը Ջ. Տիքընս (1812—1870)։

Դանիոյ ամենէն նշանաւոր արձակագրողը Քօրուելսըն (1770-1844)։

Աչխարհի ամենատաղանդաւոր երաժիշտներէն մին Պէթովէն (1770—1827 Գերմանիա)։

«Մահաղթքին» հեղինակը Մօզարդ (1756—1792 Գերմանիա)։

Մօզարդի եւ Հէյտընի աչակերտը Պէթովէն։

Անգլիոյ ամենէն նշանաւոր գիւղական նկարիչը Դըրնըր (1775—1851)։

Աչխարհի չորրորդ բնոյթ Մակելան, (Սպ. 17րդ դարուն)։

ՁԳՈՒՄԻՆ ՀԵՐՔՈՒՄԸ

Կր յիշեն անշուշտ մեր ընթերցողները թէ՝ ուկէ քանի մը չաթ առած Ս. Խաչ եկեղեցւոյ քահանայութիւնը «ճշդում մը» յանձնած էր Բերթերուն, որուն համաձայն ինամատար Մալխիի հրատարակած հաշուեկշիռին մէջ անճշտութիւններ կը տեսնուէին։ Օրինակի համար, քահանայութիւնը կը յայտարարէր որ Ներկայ հերքումներ։

1. Սահակ. վարժ. Ուսուցիչներուն, տարեգրուած Տ. Եղիշէ Ս. Կարապետ տաքցագիր թիւ 24, 150 ս. ո.։

2. Գալաթի չէնքը ղպրոցի վերածելու, պետր նորոգութեան ծախսերուն, տարեգրուած Տ. Եղիշէ Սրբազանէ եւ պրն Մ. Ազիրեանէ, տաքցագիր թիւ 50, 46 ս. ո. 55 ս. գ.։

3. Ա. վարժարանի չինութեան, բանտարգրուած ղպրոցի անօրէն պրն. Բ. Ժամկոչեանէ, տաքցագիր թիւ 55, 27 ս. ո. 28 ս. գ.։

4. Բ. վարժարանի չինութեան, բանտարգրուած դարձեալ պրն. անօրէնէ, տաքցագիր թիւ 56, 33 ս. ո. 78 ս. գ.։

5. Երկրորդ անգամ Սահակեան Վարժարանի ուսուցիչներուն, տարեգրուած Տ. Եղիշէ Սրբազանէ, տաքցագիր թիւ 189, 143 ս. ո.։

գումար՝ 400.61

6.(*) Տէր Թորոս քհնյ.ի վճարած, նոր Հ. ճ.ի մէջ կատարուած եկեղեցւոյ համար, տաքցագիր թիւ 106, 50 ս. ո.։

Ցարգանօք

Դիւան Հայ Եանամատարութեան

Գանձապետ — Ատենապետ

Ա. Շալվարճեան — Գ. Իփեկեան

19 Յուլիս 1933

(*) Վերոյիշեալ 50 ոսկիին զատ Երեանամատարութեան չորս անդամներ իրենց անձնականէն ետս 20 ոսկի վճարած են։

ՁԵՋՔԻ ԹԵՐԹՈՆԸ

ԳԱՐԱՍԱՋՈՎ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐԸ

Թարգմ. ԵԼԻՇԷ ՍԱՆՈՒԿԵԱՆ

Հեղինակ ՖԻՈՏՈՐ ՏՈՍՔՈՒԻԿՎՍԿԻ

ՍՈՍՁԻՆ ՍԱՍ

Ա. ԳԻՐՔ

ԶԱՐԱՂԷՏ ՀԱԻԱՔՈՅԹ ՄԸ

— Ի՛նչ սեւ Սուրբ։ Նա պիտի ազօթէ՞ զուկիդ հոգւոյն համար, մա՛յր, այդ սեւ Սատրէն։ Այդ ձեռքի համար, պիտի ազօթե՞ որ դուն ըլլաս նոտաղ տեսար, ու պիտի ազօթե՞ նաև քու ամուսնոյդ առողջութեանը համար։ Բայց մեղք մըն է զայն լքելը։ Դարձի՛ր անոր մոտ ու խնամէ՛ զինքը։ Եթէ զուկդ գիտնայ որ այսպէս երեսի վրայ կը ձգես իր հայրը։ պիտի ուզե՞ս խանգարել իր քաղցր խաղաղութիւնը։ Սրովհէ՞ն կ'ապրի՛ ան, կը լսե՞ս, կ'ապրի՛։ Հոգին անմահ է, ու եթէ ան իր արտաքինով տեսանելի չէ քեզի, հոգի՛ն ինքնաբերաբար կը չարունակէ չքեղ ապառել քեզ։ Ինչպէ՞ս կարծես որ ան ապրելով առանց մեզ, երբ դուն կ'ապես զինքը, երբ դուն կը լքես զինքը։ Որո՞ւն տուներ կրնայ երթալ զուկդ երբ չգիտեր թէ ո՛ր յարկի՛ն տակ իյնալու են իր հայրն ու մայրը։ Դուն կը տեսնես զինքը քու ելոզիներուն մէջ, ու քու փախուստիդ համար, քու երազներդ տղանաններ են, բայց եթէ վերադառնաս ամուսինդ մօտ, երազներդ պիտի ըլլան չատ քաղցր։ Վերադարձի՛ր, կի՛ն, վերադարձիր առ. Նըդ, այսօ՛ր իսկ։

— Պիտի երթա՞մ, հայր, պիտի երթա՞մ, քանի որ այդպէս կ'ուզես։ Դուն իմ սրտիս դպրո... Նիչ՛ ուչչա՛, ուսն ինձի՛ կ'սպասես, Նիքիթուչչա, ուսն ինձի՛ կսպասես...։

Դարձեալ փղձկեցաւ։

Բայց արդէն Սիմէոնը դարձած էր դէպի փոքրիկ տեղուն մը որ քաղքէն հեռուս հազած էր հակառակ ուխտատոնքերու օլչելն։ Հանատրեց թէ եղբայրն էր և թէ քաղքէն կ'ուզար։ Ուներ խոտ սր, վատնեցած, որ պատրաստեալ էր Սիպերիոյ ուղի, եւ սրսկ լուր չունէր սորիկ մը իվեր։

— Կուզէի տեղեկանալ, գիտնալ, թէ ի՛նչ կ'ընէ, բայց չէի գիտեր որո՛ւն դիմել։ Այն ատեն, ծանօթ ելլս մին, հարուստ տատատրականի մը կինը, ըսաւ ինձի. տիրեսվնա, ըսաւ ինձի, եկեղեցի գնա՛ և անոր անունը տրձանագրել տուր, ըսաւ ինձի, որպէսզի հոգեհանգիստ մը կատարեն, այն ատեն, իր հոգին, ըսաւ ինձի. Նախատուած պիտի ըլլայ, ու պիտի գրէ քեզի։ Այս ժամին չատ պահով էի։ Աւելի քան զաժ մը ունէի, որ ան ապրի։ Ամէն մարդ պատրաստ է ցոյց տալու իր անձնագիրը։ Ես, ըսաւ ինձի։ Սակայն, մինչև կատարձանքի մէջ եմ... Դո՛ւք, մեր լոյսը, ըսէք, հի՛դ է այս թէ ոչ, պէ՞տք է քնել բոլաւոր, բա՛յ։

— Մանչի կ'սիրնեն այդ բառը։ Ասօր է ինչպէ՞ս կրնայի է այդ ողջ հոգին մը համար։ Իր հարազատ մայրը ազօթէ՞ ողջ հոգին մը համար։ Ասիկա մեծ ժեղք մըն է, կատարութիւն, ուրիշ պէս բան մը։ Այդ բանը պիտի ներուչ քեզի քու ապրութիւնդ համար, բայց ազօթէ՛ մեր հոգուր թագուհիին, մեր անվարան պաշտպանին, ազօթէ անոր որ պաշտպանէ զաւակդ, որ հսկէ անոր առողջութիւնը և ներէ քեզի քու զէշ ժամածուժդ։ Դեռ ժամկ ըրէ, Իրտխատրաչիա, կա՛մ չուտով զաւակդ հոս պիտի բլլայ անձամբ, կա՛մ պիտի գրէ քեզի, լաւ լա՛ւ գիս ու հաւատալ ինձի։ Սր թոյլ խոտոտութեամբ։ Զաւակդ կենդանի է, կը վատնեցրնես քեզ։

— Դուն մեր ասենասրելին եաւ Աատուած վարձատրէ քեզ, մեր բարերա՛րը։ Դո՛ւն, որ կ'ազօթես ամենուն համար։ Դո՛ւն որ մեզի կը բաշխես մեր ժեղքերը...։

Մեռայ, Սիմէոնին ուշադրութիւնը գրաւեցին երկու աչքեր որոնք կը փայլէին ամբոխին մէջ, երկու յուզուած աչքեր։ Հիւանդ գեղկուհի մըն էր։ Լուռ կը մնար ան, իր աչքերը կը պատաւէին, բայց ան չէր համարձակեր ժամենալ։

— Ի՞նչ կը փափաքիս, աղջի՛կս։

— Աչ ձակէ զիս իմ ժեղքերէս, հա՛յր, ըսաւ ան ժեղաւոր ձայն, ու ձնրաղրեց առանց չտատպանքի։ Մեղանչեցի, հա՛յր, ու իմ ժեղքս ծանրուն կ'ազդէ ինձի։

Սիմէոնի նատեցաւ ատենը չտատպանքի վրայ, կինը մօտեցաւ իրեն՝ ծունկերուն վրայ քաշքշուելով։

— Սրեցը տարիէ ի վեր տլլիմ, սկսաւ ան ցած ու դողդոջող ձայնով մը։ Ամուսնական կեանքը առժանելի եղաւ ինձի համար։ Ամուսինս ծեր էր, կը ծեծեր զիս։ Հիւանդացաւ, ու ես քսի ինքնիրենս. «Թէ առողջանայ, դարձեալ ոտքի պիտի ելլէ ու ի՞նչ պիտի ըլլաս ես այն ատեն»...։ Այն ատեն, քանի մը եկաւ միտքս...

— Կեցի՛ր, ըսաւ Սիմէոնը ու երիտասարդ կնոջ մօտեցաւ ակնոցը։

Կինը չարունակեց մրմնջել ա՛յնքան ցած ձայնով որ ո՛չ ոք, բացի Սիմէոնէն, կրնար քառ մը լսել և յետոյ, չատ կարճ ատեց խոստովանանքը։

— Ասկէ երե՛ք տարի առաջ, հարցուց Սիմէոնը։

— Սրեցը տարի առաջ։ Նախ, բնա՛ւ չէնդրպատրաստ այդ մասին, բայց հիմա զգացած ցաւէն հիւանդ եմ։

— Հիւանդ կայ գա՞ւ

— Ասկէ հինգ հարիւր վերսթ հեռու տեղ մը։

— Ըսի՛ր տարիկա խոստովանութեանդ ատեն։

— Ըսի, ըսի, իրարու վրայ երկա՛ր անգամ։

— Հաղորդուելու տրտնուա՞ծ ես։

— Այո, բայց մահէն կը վախնամ,

(6) (Շար.)

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԴԻՒԱՆԱԳԻՏ. ԿԱՐԵՒՈՐ ՇԱՐԺՈՒՄ

Պ. Քամմէրէր Անգարա կ'երթայ եւ Պ. Փիլա՝ Թօֆիօ

Փարիզ 31 յուլիս.— Երէկ յետ միջօրէին պաշտօնապէս զեկուցուեցաւ Հռոմի Ֆրանս. դեսպան. պ. տը Ժուվընէլի առաքելութեան վախճանը եւ Թօքիօի Ֆրանս. դեսպան պ. տը Մարթէլի՝ Ֆրանս. հանրապետութեան Սիւրիոյ Բ. Կօմիսէր նշանակուիլը։

Անթարայի Ֆրանս. դեսպան պ. տը Շամպրէօն նշանակուած է Հռոմի դեսպան, Բիս ար Նէնէյրօի դեսպան պ. Քամմէրէր՝ Անկարա պիտի երթայ նոյն պաշտօնով։ Արտաքսմանի մէջ Ֆրանս. Գործերու սպասարկութեան պետ պ. Փիլա նշանակուած է Թօքիօի դեսպան, Քօփէնհակի Ֆրանս. լիազօրը՝ պ. Էրմիթ Բիս տը Նանէյրօ կը մեկնի իբրեւ դեսպան, Թունուզի ընդ. կառավարիչ պ. Մաօրրօն նշանակուած է Քօփէնհակի դիւանագիտ. ներկայացուցիչ, Ալժէրիոյ կառավարութեան ընդհ. քարտուղար պ. Փէյրութօն կանչուած է Թունուզի ընդհ. կառավարչութեան։

Պաւէոյ Լէգէոնի արժանացողներ

Փարիզ 31 յուլիս.— Պաւէոյ Լէգէոնի բարձրաց եւ տացան Արտաքին Գործոց պաշտօնատարներէն՝ դեսպաններ պ. Փէրէթթի տը լա Ռօքքա եւ պ. տը Ֆը լօրթօ որոնք կ'արժանանան Մեծ Սպայի կարգին։

Փարիզ 31 յուլիս.— Հանր. նախագահ պ. Լըպրէօն երէկ ընդունելով Ջինու նախարար պ. Սունը, Պաւէոյ Լէգէոնի մեծ խաչը նուիրեց անոր։

Մարօքի խաղաղեցումը

Բապաթ 30 յուլիս.— Պաւերազմ. նախարարը բանակի պատուոյ դասուն մէջ արձանագրեց պ. Լիւսիէն Սէնը, Մալօքի խաղաղեցման համար անձամբ մեծ ժառանգութիւն բերած ըլլալուն։

Ֆրանս. նոր կղզիներ

Փարիզ 31 յուլիս.— Քօչէնչինի եւ Փիլիպեաններու միջեւ գտնուող կղզեակներու Ֆրանսայի կողմէ գրաւումին առթիւ «Գրաւումի պատմութիւն մը որ ոչինչ ունի կայսերապաշտական հորզորին տակ Սէն—Պրիս «Ժուռնալ»ի մէջ կը գրէ. «Այս նախանձոնութիւնը անհրաժեշտութիւն մըն է՝ դիւրացնելու համար ջրագրական եւ ծովանշական գործողութիւնները, որոնք մեծ ծառայութիւն պիտի մատուցանեն նաւարկուներուն, փոքրիկ կղզեակներով խնդուած ու մանաւանդ պէս վտանգաւոր չըլլաններուն մէջ։ Հետեւաբար, ձեռնարկը եղած է ընդհանուրի շահը նկատի առնելով։ Ֆրանսան երբեք չի մտածեր նաւային խարիսխ մը հաստատել, քանի որ բոլոր անհրաժեշտը ունի Ջինեան ծովին մէջ։

Ֆրանկֆուրտ առեւտ. համաձայնութիւնը

Փարիզ 31 յուլիս.— Ֆրանսայի անունով պ.պ. Փօլ—Պոնքուր եւ Սէր եւ Թուրքիոյ կողմէ Թուրք Տնտես. նախարարներու Փարիզի դեսպանը, Փարիզի մէջ ստորագրեցին այն համաձայնագիրը որ դարձնալ կը նորոգէ 29 օգոստոս 1929ի առեւտ. դաշինքի, բացի օրական ամրապնդումի տրամադրութիւններէն։

Հիթլէրեան գրգռութիւնները Աւստրիոյ մէջ

Վիէննա 31 յուլիս.— Գերմանական սաւառնակներ Զալցպուրկի վերեւ թռռելով ժողովուրդը ըմբոստութեան հրաւիրող յայտարարութիւններ նետեցին։

Ծիշեալ յայտարարութիւններով նացիները կուզ կ'ընեն բնակչութեան տուրք չի վճարելու եւ իրենց դրամները ետ առնել Աւստրիոյ պետ. խնայողական արկղէն։ Կառավարութիւնը անմիջապէս բողոքագիր մը ղրկեց Գերլին այս լուրը փրօփականտին դէմ։

Սարրի կառավարութեան բողոքը

Սարպրուք 31 յուլիս.— 3 Սարրցիներու առեւանգումին եւ Գերմանիա փոխադրուելուն լուրերը «տուգուած ըլլալով՝ կառավարական յանձնախումբը նոր բողոքագիր մը ղրկեց Գերլին, որուն յղեց նաեւ Ազգ. Դաշնակցութեան ներկայացուցած բողոքագրին պատճէնը։

Համայնավարական ցոյցեր Պերլինի մէջ

Պերլին 31 յուլիս.— Գերման համայնավարները սովոր էին Օգոստոս 1ը տօնել իբրեւ ցոյցի օր մը՝ պատերազմի դէմ։ Այս տարի դալ ծեալ բազմաթիւ խումբեր՝ պատերազմի դէմ փրօփականտի յայտարարութիւններ, փակցուցած են մայրաքաղաքի պատերուն վրայ։ Անոնցմէ չատերը ձերբակալուած եւ ենթարկուած են տուգանքի յանձնուելով պիտի դատուին «պետութեան ապահովութեան դէմ դաւադրողի յանցանքով։

Կեդր. Եւրոպայի վերականգնումը

Վիէննա 31 յուլիս.— «Նոյէս Վիներ Թակէպլաթ» թերթի Պուքակիոը տեսակցութիւն մը ունեցած է պ. տը Ժուվընէլի հետ եւ կը հրատարակէ հետեւեալը։

«Ֆրանսայի ծերակոյտը կը բացատրէ թէ կեդր. Եւրոպայի տնտես. վերականգնումը կախում ունի Դանուբեան երկիրներու քաղաքական անկախութենէն։ Ան կը նկատէ որ կացութիւնը զգալապէս պիտի բարւոքէր եթէ Գերմանիան բացարձակապէս յայտարարէր իր քաղաքական եւ հոգեկան անտարբերութիւնը Աւստրիոյ հանդէպ։ Ըստ պ. տը Ժուվընէլի կարծիքին, կացութիւնը բարելաւելու հաւար նախապատուող լուծումներուն մաս կը կազմէ նաեւ ազատ գործիներու տեղաշոմը»։

Աւազակներու գործունէութիւնը Գօզանի մէջ

Սթանպուլ 31 յուլիս.— Գօզանի (հիւսիս. Կիլիկիա) Բարտիրի շրջանին մէջ, բազմաթիւ աւազակներ սարիներէ ի վեր ահաւասարութիւն կը տանէին բնակչութիւնը։ Ժանտարմերուն յաջողեցաւ վերջապէս ձերբակալել բնակչութեան խուճը, եւ իրենց տեղացիներ նկատուող կարգ մը շրջանային խորհրդականներ։

Վարչապետ Կէօմլէօս Ս. Պապին մօտ

Վատիկանի ոստայն 31 յուլիս.— Պապը երէկ անհատական ունկնդրութեան մը ընդունեց հունգար վարչապետ՝ պ. Կէօմլէօս որ քահանայապետին հրաժեշտ առնելէ վերջ տեսակցեցաւ նաեւ Կարտինալ—պետական քարտուղար Փազէլիի հետ։

Հունգար վարչապետի յայտարարութիւնները

Հռոմ 31 յուլիս.— Ընդունելով արտասահմանեան թերթերու թղթակիցները, վարչապետ Կէօմլէօս յայտարարեց. «Ճամբորդութեանս նպատակն էր՝ պ. Մուսօլինիի հետ ուսումնասիրել եւրոպ. կացութեան խնդիրները եւ ես չատ գոհ եմ իրեն հետ ունեցած խօսակցութենէս արդիւնքէն։ Այսպէսով ես կարելիութիւն ունեցայ նկատելու թէ՝ իտալ. եւ հունգար կառավարութեանց տեսակէտները՝ քաղաքական եւ անտես. հարցերու մասին, կը զուգադիպին։ Հռոմէն կը հեռանամ այն հաւատքով թէ Իտալիոյ եւ Հունգարիոյ համար կ'ելմէ այ խաղաղութեան քաղաքականութեան մը ի նպաստ»։

Ֆրանսայի ուսանողներու յուզիչ մէկ ժէսթը

Պերլին 1 Օգոստոս.— Գերման ուսանողներու ընկերակցութեամբ արձակուրդը անցնելու համար Գերմանիա եկած ֆրանսացի գրոցակիցներ, երէկ, Անձամօթ Ջինուրի չիրիմը այցելելով՝ կապոյտ, ճերմակ եւ կարմիր ծաղկեպսակ մը զետեղեցին։ Գերման շրջանակները խիստ յուզուած են ֆրանսայի երիտասարդ ներու ազգասիրական չարժուածքէն։

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԼՈՒՐԵՐ ՀԱԼԷՊԷՆ

ակն. Աղբերքի Հալէպի թղթակիցը, Ծուլիս 29 թուականով հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ իր թերթին.

ԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՍՈՎ.— Հալէպի գիւղերուն մէջ անօթութիւնը ու սովը անցեալի վիճակի մը մասնած է գիւղացիութիւնը։ Օրերով անօթի եւ խոռոչ ուռածոցներ բազմաթիւներ են։ Անհամար գիւղեր բոլորովին պարպուած են, որովհետեւ բնակիչները հեռացած են եւ գաղթած կամ աւելի խոռոչուռ օրջաններ, կամ հարաճներ, գործ գտնելու յոյսով։ Այսպէս 350 գիւղեր կը հաշուին անոնք, որոնց բնակիչներ հեռացած են ամէն բան իրենց վրայ ձգելով Նոյն իսկ չին կրցած իրենց ցանքերուն արդիւնքին օգտուիլ։

Վայրի կենդանիներ յեղուած են պարսպուած գիւղերու մէջ եւ բզկտած հանի մը անկար պառաւներ, որոնք մնացած էին գիւղերու մէջ։

ԶԱՐՁԱԿՈՒՄ ՀԱՑ ԼՐԱԳՐՈՂԻ ՎՐԱՑ.— Հալէպհրատարակուող «Ծիփրաս» թերթի խմբագիր պ. Մաթթէոս Սրկեցեան, երէկ երեկ գիշեր Քրլէյ թաղի իր տունը կ'երթար, երեք անձնաօքներ առջեւը ելան եւ յանկարծ ձեռքերը գայն։ Սրկեցեան մարած վիճակի մէջ գետին իջկաւ եւ ինչ վերջ փոխադրուեցաւ բնակարանը։

Ոսոխականութիւնը սկսած է հեռապնդել, սակայն ցարդ չէ կրցած գտնել յարձակողները։ Պատճառը այդ յարձակման անծանօթ է։

ՈՒՐԻՇ ԶԱՐՁԱԿՈՒՄ ՄԸ.— Գապի գայմագամ Սրծուն պէյ, երբ տեղեկացաւ որ Ցասած էր, ենթարկուեցաւ անծանօթներու յարձակման եւ նախատինքներուն, որոնք աղտոտ ցուրեր նետեցին վրան։ Ոսոխականութիւնը յաջողած է ձերբակալել յարձակողները։

ՄԱՀԱՓՈՐՁ...

ՍԻՒՐ. ԵԼՄ. ՆԱԽԱՐԱՐԻՆ ԴԷՄ

Սիւրիոյ երեսփոխանական նախարար Շաֆիր Նիյմէք պէյ օդափոխութեան համար այս տարի Համմաճա եկած է։ Ամէն օրաբաժ օրեր կուգայ հոն եւ կիրակին անցնելէ վերջ կը վերադառնայ Դամասկոս։

Այս օրաբաժ օր, պէյրութի ոսոխականութիւնը կարեւոր ուժեր դրկած էր Համմաճա, ուր առակարգ եռուզեռ մը կը տիրէր։ Սղած տարածայնութեան մը համաձայն, իբր թէ, երեք Հալէպցիներ Համմաճա եկած են, Շաֆիր Նիյմէք պէյը մահափորձի ենթարկելու դիտումով։

Սակայն ոչ մէկ դէպք չէ պատահած եւ երեսական նախարարը Սրկուհաբթի օր վերադարձած է Դամասկոս։

ԱՆՁՐԵՒԷՆ ՓԱԽԱՆ ԿԱՐԿՈՒՏԻ ԲՌՆՈՒԹԵԱՆ

Ըստ Հալէպցիներ, առանց անցագիրի գաղեսթին անցնելի կ'ուզէին Սուրի սահմանէն։ Սրբ գայթնի ճամբաներէ անոնք կ'ուզէին յառաջ երթալ, անծանօթ աւազակներ կողոպտեցին զանոնք եւ մերկ կիսակի մէջ ազատ ձգեցին։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԸ

Նաբաթ օր, Բարձր Դամասկոսի երեսփոխանական եւ տնտեսական սպասարկութեանց սենեակին մէջ տեղի ունեցաւ վերջին խորհրդակցութիւնը Օսմ. Հանրային պարտքի Ընդհանուր Տնօրէնութեան եւ ներկայացուցիչներուն միջեւ։

Մանրամասնութիւնները կուսանք մեր վաղուան թիւով։

ԶԳԱՑԱՑՈՒՆՑ ԳԻՏԵՐ ԱՆԴՐՈՒԶՈՒԱՆԱՆԻ ՄԼՔ

ԿԸ ՀԱՍՏԱՏԷՆ ՄՈՎԱԲԱՑԻՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ Ս. ԳՐՔԻ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆԵՐԸ

Անդրոդուգանի Մովաբացիներու երկրին մէջ, երկար տարիներէ ի վեր հետազօտութիւններ եւ պեղումներ կատարէ Բրօֆ. Նիլսըն Կլաուի առաջնորդութեամբ ամերիկեան հնախօսական առաքելութիւն մը։ Ցարդ բազմաթիւ դժուարութեանց եւ խոչընդոտներու հանդիպած եր տուրջ 250 կէտերու վրայ խուզարկութիւններ կատարող առաքելութիւնը, որուն թափած հսկայական ջանքերը ահա՛ վերջապէս կը վարձատրուին պատմական եւ հնախօսական մեծ արժէք ներկայացնող գիւտերով։ Ցիտեալ գիւտերը կը ձգտին ամբողջութեամբ հաստատել Մովաբացիներու եւ Մովաբացիներու երկրին մասին Աստուածաշունչի մեկնութիւնը, որ պարզ առածպել մը նկատուելով՝ ցարդ կը ներկուէր ծաղերու կողմէ։

Պէտ է նկատել թէ պեղումներուն կատարուած օրջանը ցարդ բրիչի հարուածներուն չէր ենթարկուած։

Ներեւս հանուած առարկաներուն մէջ կան Մոապիք չաստուածներու արձաններ, մարմարիոնէ չաստուած մը, ձի նստած Մոապիք չաստուածուհի մը եւ չաստուած մը։ Մովսէսի գրքին մէջ յիշուած է թէ ծաս կը հակառակին, կը խորհին Մոապիքներու կուռքերէն։

Գտնուած է նաեւ, պրօնզի դարէն, տեւեւական նմանքայ մը, երկու կողմերը՝ Քրիստոսէն 2 հազար տարի առաջ հաստատուածներ ամրացած քաղաքներով։ Ըստ Աստուածաշունչի, հրեաները տեսնին գրաւած են Մովաբներու երկիրը։ Սակայն պատմաբաններ սկեպտիկ են այս մեկնութեան հանդէպ։

Արդ, նոր գիւտերը յոտակօրէն կը փաստեն թէ Իսրայէլացիք, Սգիպտոսէն դուրս ելլելով խոստացուած երկիր հրթալու տեսնն անցած են Մովաբներու երկիրէն։

Ցարդ ոչինչ գիտենք Մովաբներու քաղաքակրթութեան մասին։ ամերիկեան առաքելութեան գիւտերը ցոյց կուտան թէ անոնք բաւական զարգացած էին։ Անոնք, առնուազն Իսրայէլացիներու չափ գիտէին օգնելու արուեստը։ Անոնց քաղաքակրթութեան հետերը աւելի հին պատմութիւն մը ունին հոն հրեական գրաւումը եւ կը հասնին մինչեւ Ասորեստանցւոց ազատագրական թուականին։

Ներկայիս, Մովաբներու երկիրը գրեթէ ամբողջութեամբ ամայի է, մինչդեռ ժամանակին շատ խիտ բնակչութիւն մը ունէր։ Քրիստոսի նախորդ տարիներուն. Նապաթացի արաբները բնակած են յիշեալ երկրին մէջ, որուն մայրաքաղաքն էր, պատմական հնութիւններով հարուստ Փեթրա ոսպայրը։ Մենծ Հերովդէս ամուսնացած էր Նապաթացի իշխանուհիի մը հետ. Նապաթացիները ճարտար առեւտրականներ էլլալով՝ կազմակերպած էին առեւտրական ընդարձակ գաղութ մը։

ԺԱՆՏԱՐՄԸՐԻԻ ԵՐՆՈՒ ՆՈՐ ՊԱՇԱԿԱՆՈՂՆԵՐ

Քալմուկեն Գեհաա տանող ճամբուն վրայ վերջերս տեղացած բլլալով աւազակային արարքները, պատկան իշխանութիւնները որոշեցին ժանտարմրիի երկու նոր պահականոցներ հաստատել մին Քասթալի, միւսը Խան էլ Արուսի մէջ։

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴԱՏԱԽԱԶԸ ՄԱՀԱՊԱՏԻԺ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ

ՅԱԿՈԲ ԱՃԷՄԵԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Ինչպէս գրած էինք, Ցիկին Մուպարէք Թիանի տղաները, դժգոհ Պաժժական ատեանի տուած վճիռէն, որով 101 տարի բանտարկութեան կը դատապարտուէր Աճէմեան, վերաքննութեան դիմած էին։

Առջի օր, 31 Ցուլիսին, Վերաքննիչ ատեանի առջեւ տեղի ունեցաւ վերաքննութեան դատավարութիւնը։ Ընդհանուր դատախազ, յսելէ վերջ պաժժական ատեանի վճիռը եւ հարցաքննութեան արձանագրութիւնները, հանապատիժ պահանջեց ճերագործ Աճէմեանի համար։

Աճէմեանի պաշտպան փաստաբան Շէյխ Գհնին Թէհէյնին կարգաց պաշտպանողականը եւ յայտնեց որ քննհանուր դատախազի պահանջը արդարութեան համապատասխան չէ։

Քանի մը վայրկեան առանձնանալէ վերջ, դատաւորները որոշեցին վճիռը հաղորդել ճերկայ ամսուան 15ին։

ՊԷՅՐՈՒԹԻ ԲԻԼԱՆԴԱԿԱՆ ՀՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ազգային բանգարանի հաստատութիւնը կը տեղեկացնէ թէ՝ պ. Սէյրէկեի բացակայութեան Բարձր Կօմիսէրութեան հնախօսական սպասարկութիւնները վարող պ. Շլումպէրկէրի նախագահութեամբ եւ ազգային բանգարանէներու վերակացու Էմիր Մօրհս Շհհապի օժանդակութեամբ խիստ արդիւնաւոր պեղումներ կը կատարուին Սեթ էլի բաղի աւազուռն բլուրներուն վրայ։

Վերջերս երեսուն հանուած է Բիւզանդական վիլլա մը որ կը բաղկանայ վեց սենեակներէն որոնց բոլորն ալ բաւական աճկալար մնացած են եւ կը պատկանին Քրիստոսի առաջին դարու օրինութեանց։

Ամարանոցին մէջ գտնուած են յունահռոմէական ոճի նուրբ խճանկարներ, որոնք կը ներկայացնեն խորհրդանշական անասուններ եւ նոյն դարաշրջանին յատուկ ծաղիկի զարդարաճներով։ Պեղումները կը շարունակուին եւ կը յուսացուի նոր ուրիշ հնութիւններ երեւան հանել։

ՆԱԽԱԳԱՀԱԿԱՆ ՍԵՂԱՆ

Հանրապետութեան նախագահ պ. Շարլ Ծէպպաս, առջի օր, իր Գրումմայիի պարարանիքին մէջ սեղան մը սարեց ի պատիւ Օսմանեան հանրային պարտերու տնօրէն կրողներու ներկայացուցիչներուն։

Ցիշեալ ճաշկերոյթին ներկայ էին նաեւ Բարձր Կօմիսէրութեան ընդհանուր պաշտօնեայ պ. Հէլօ, Լիբանանի լիազօր պ. Գարոն Ֆէհ, տնտեսական գործոց խորհրդական պ. Լհֆլի։

Պ. ՆԵՏԼԷ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Թուրքիայէն սեպտեմբեր վերջին թերթերը կը տեղեկացնեն D. H. P. երկաթուղւոյ ընդհանուր Տնօրէն պր. Նեթլէթ Գոլիս ժամանումը։

Պ. Նեթլէթ օտարով Անգարա պիտի մեկնի, հիւսիսային Սիւրիոյ եւ Հարաւային Փոր Ասիոյ երկաթուղ. Տնօրէնութեան միացումին մասին բուրֆ կառավարութեան հետ համաձայնութիւն մը կնքելու։

ՔԱՀԱՆԱՅԻ ՄԸ ՄԱՀԸ

Ձէյ Տիպ գիւղին մէջ, Խանասյ մը, Հայր Էլիաս Խուրի, բարձր պաստ մը վար իջնալով յանկարծական եղած է,

ՆՈՐ ՕՐԷՆՔ ՎԱՐՒՉՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Կառավարութիւնը երթեւեկի համար նոր օրէնք մը դրած է, որուն համաձայն, այն վարիչները որոնք գինով վիճակի մէջ գործի գլուխ կը գտնուին, անմիջապէս պիտի ձերբակալուին, իրենց արտօնագիրները պիտի գրաւուին եւ անգամ մ'ալ չի պիտի կրնան արտօնութիւն ձեռք ձգել։

Նոր օրէնքի երկրորդ յօդուածի տրամադրութեան համաձայն, այն վարիչները որոնք արագ կը էտեն, առաջին անգամին ենթական տուգանքի մը պիտի ենթարկուին, երկրորդ անգամին արտօնագրէ պիտի զրկուին եւ երրորդին դատարան պիտի յանձնուին 24 ժամուան ընթացքին։

Կրսուի ճաեւ թէ՝ Ցօրէնքներու նորհուրդ փոփոխութեան պիտի ենթարկէ վարիչներու բանտարկութեան մասին գոյութիւն ունեցող օրէնքը եւ աւելի պիտի խստացնէ։

ԵՐԿՈՒ ՈՃԻՐՆԵՐ

ՎՐԷԺԽՆԴԻՐ ԿԻՆԸ

Գալալպէի ենթակայ Գիիբալ գիւղի մէջ երկու ոճիրներ պատահած են։

Ասկի Խպրահիմ, 30 տարեկան, եւ Բասըմ Մուհամմէտ երկու դրացիներ էին։ Ասոնք հանի մը օր առաջ սահմանի խնդրի մը առթիւ կռիւ ունեցան։ Այնուհետեւ սատկացաւ ասոնց կռիւը որ երկու դրացիներ վրէժով եւ ատելութեամբ լեցուեցան իրարու հանդէպ։ Դիւղացիներու միջամտութեամբ թէպէտ ասոնք բաժնուեցան իրարմէ, սակայն Ցիկ վերջ, գիւղին դուրս դարձեալ իրար գտան եւ սկսան կատագին կռիւ մը։ Բասըմ դանակի հանի մը ուժգին հարուածներ կուտայ Ասկիին եւ ամօնուչ գետին կը ձգէ զայն։

Մեռելը երբ տուն կը փոխադրուի, ամոր կինը տեսնելուն պէս, իսկոյն կը գրկէ գէմը եւ կը յարձակի Բասըմի բնակարանին վրայ, զայն սպաննելու համար։ Սակայն Բասըմ բացակայ էր, ասոր եղբայրը Թօնիգ Մուհամմէտ տունն էր. կինը առանց վարանելու կը կրակէ եւ կ'սպաննէ զայն։

Երկու ոճրագործները ձերբակալուած են։

ՍԱԿՍԱՐԱՆ ՊԼԵՑՐՈՒԹԻ
1 ՕԳՈՍՏՈՍ 1933
Ս. Ֆ.
Սգիպտկ. բլրաւրժ. 434
Անգլիկն. » 423
Ֆօլար » 94
Թրխական » 59
Գանի Սբբօման 138
Իտալական Լիր 100 675
Ցունական Տրախմի 100 70
Անգլկ. ոսկի 624
Ֆրանս. » 494
Սման. » 553
Արծաթ մհճիս 21
Դրեսի Ֆօնս. Ա. Ֆէ. 609
» » Բ. » 327
» » Գ. » 314
Սհճհրեան եղբարք Բիւ Ֆօ.
Թէլէֆօն՝ 6-19

Կարդացէք և Տարածեցէք
«ԱԶԴԱԿ»Ը

— 40 —

վարպետիս ազատութեան համար ես ժողովքն էլ կը մտնեմ։

Ընթրիքից յետոյ ընկերներս չուտով պառկեցան, քնեցին երեւի, յառաջիկայ գիշերուայ արշաւանքի համար աւելի կազդուրուելու մտքով։ Բայց ես քնել չի կարողացայ։

Զով գիշեր էր մեղմիկ քամին հազիւ օրօրում էր քնած տերեւները և անտառի լռութիւնը կենդանանում էր ծառերի խորհրդաւոր սոսափիւնով։

Ես միայնակ նստած էի տաղաւարի մօտ, ականջ էի դնում։ Նաեւ մտածութիւններ անհանգստացնում էին ինձ։ կարօի խօսքերը անհասկանալի էին թուում։ Ես աւելի հասկանալի էի գտնում, որ ոգեւորուած գինու զօրութեամբ, նա միայն կամեցաւ առժամանակ հանգստացնել ինձ։ Նրա մի այդպիսի գիտակցութիւն լինէր, ձերունի որսորդը անպատճառ կասէր ինձ։ Բայց նա ոչինչ չյայտնեց և հեռացաւ։

«Երկու օրից յետոյ, հրապարակի վրայ, դահիճը պիտի կարէ նրա աջ ձեռքի բազուկը»... յիշեցի ես ձերունի որսորդին խօսքերը։— Անմեղ մարդը պիտի պատժուէր ինձ նման մի յիմար համբակի և մի նենգաւոր չարագործի պատճառով... Ո՛չ, ո՛չ, մտածում էի ես, այդ անկարելի բան է... կը գնամ քաւոր Պետրոսի մօտ, հէնց այս գիշեր կը գնամ... կ'ասեմ նրան, դու ինձ խաբեցիր, քո չարագործութեան պատճառով պատժվում է մի արդար մարդ... կամ պիտի գնամ դատաւորի մօտ եւ յայտնեմ թէ դու ես մեղաւորը, որ ազատես նրան պատասխանատուութիւնից... կամ ես ինքս կը գնամ և ամէն ինչ կը յայտնեմ ուր որ հարկն է...

Այդ մտածութիւնները, կարծես թէ ինձ ոյժ տուին, ես վեր կացայ։ Իմ խոովութեան մէջ ես մինչեւ անգամ մոռացայ այդ խօսքերը, որ ընթրիքի ժամանակ կա-

— 37 —

պիտի պատժուէր այն ազնիւ մարդը, որը այնքան սիրում էր ինձ, որը այնքան ուրախանում էր իմ յաջողութեամբ, որը խոստանում էր տալի ու տալի բախտաւորեցնել ինձ, այդ դառն մտածութիւնները պատճառեցին ինձ, երբ բացուեցաւ սարսափելի իրողութիւնը, և ես գոչեցի իմ խռովութեան մէջ.

— Ապա քաւոր Պետրոսը... ապա քաւոր Պետրոսին ի՞նչ պիտի անեն...։

— Ո՞վ է քաւոր Պետրոսը, հարցրեց որսորդը զարմանալով։

— Մեր քաւոր Պետրոսը...

— Հա ճանաչում եմ... Նա ինչո՞վ է խառն այս գործին մէջ։ Նա խաղաղ, հանդարտ, չարունակում է իր սովորութեան համեմատ ամէն առաւօտ եւ երեկոյ եկեղեցի գնալ, աղօթել։ Եկեղեցուց դուրս գալուց յետոյ, փողոցներով անցկենալու ժամանակ, աջ ու ձախ ողջունում է մարդկանց, աչխատում է ճանաչերին էլ չի վշտացնել, որ իր հոգին Աստուծոյ դրախտից չզրկուի...

Որսորդի խօսքերի մէջ կար խիստ դառն հեգնութիւն դէպի քաւոր Պետրոսը, որոնք աւելի գրգռեցին իմ բարկութիւնը դէպի այն զարչելի մարդը, ես պատրաստում էի այն չարագուշակ բանալիի ամբողջ պատմութիւնը յայտնել որսորդին, և ցոյց տալ, թէ ինչով է քաւոր Պետրոսը խառն ապականների ամբոցի գողութեան գործին մէջ,— բայց այդ րոպէում որսորդի ուշադրութիւնը գրաւից մի այլ արարած, նա թողեց ինձ և երեսը չուռ տուեց դէպի այն կողմը։

Նրա չունը, որ մինչեւ այն րոպէին, գլուխը առջեւի խարխինների վրայ դրած պառկած էր սիրով մօտ, յանկարծ վեր տուեց և մաուր մեզանից ոչ այնքան հեռու գտնուած խիների մէջ։ վայրկեանական խուզար-

ԱՐԱԲԵՐԷՆ ԴԱՄՂՆԹԱՑՔ

ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՈՃԵՐ

ԴԻՒՐԻՆ ԱՐՏԱՑԱՅՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ես ժամը մկկին պիտի ճաշեմ — Էնե պիտի հասնիս սաա վահոե
Այսօր ընթրիք պիտի չընեմ — Էյնեկովմ մա պի բհաշե
Ընթերցարան ունի՞ք հոս — Ֆի՞ աճեֆօճ մկրթպիլկ հրաա
Թուղթ պահարան կուտա՞ք — Պիթրի՞թ բաաթինի զարձ ու վարագա
Պանդոկաւերը դեռ չեկա՞ւ — Մա իճա՞ սահիպկի օթկ պաաս
Ամէն գիշեր դուրս կը պառկիմ — Քիլ յէյլի պինեմ պարրա
Քանի՞ անկողին ունիք — Քէ՞մ սրիր մկվճուս
Այս պանդոկին մէջ 50 անկողինները կան — Ֆի հէյ օթկլ համսին Ֆեուրի
Քանի՞ մահճակալ ունիք — Քէ՞մ քախս Ֆի անճֆօճ
Այս պանդոկը բաղնիք ունի՞ — Էյո՛ւ համմամ հէյ օթկլ
Ցաւ ջուրի բաղնիք չունիք — Մա անճճե համմամ մայսրխնի
Լուացուելու համար դրամ կ'առնե՞ք — Թեախսո՞ւ մասարի միճաճ հե բաղսիլ
Աճձ գլուխ 20 դահեկան — Աուրին դրօ ալ էլ վահիթ
Այս հագուստի բաղնիքները լաւ չեն — Համամկր հէյ պէյճե մու մրնիթա
Ո՞ւր կը լուացուին ձեր հագուստները — Ֆէ՞յն պինդրսլու բիճապճօճ
Արաբական բաղնիքները կը սիրե՞ք — Բր՞նուպու համամկր էլ առապ
Ձեր տան մէջ բաղնիք ունի՞ք — Ֆի՞ համմամ պէյճոում

ՏՕՔԹ. ԱՐՍԼԱՆ ԱՐՍԼԱՆԵԱՆ

ՆԱԽԿԻՆ ՆԵՐՔԻՆ ԲԺԻՇԿ ՍՈՒԷԶԻ
Ջրաւցքին Ֆրնսկն հիւանդանոցի
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՄԻԶԱՆՑՔԻ ԵՒ ՍԵՌՍՑԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ
Շաբաթ օրը կարօտեալներու ձրի դարման
Հասցէ, Հայէպ Գուլվար ար Ֆրանս թիւ 37
24—25 Թապախ Նաճախ Սրճարանին կից

ՅՈՎՀ. ՄԱՃԱՌԵԱՆ

Սուրիոյ ծանօթ դերձակ - կերպասավաճառը հաստատած է վասնճանիւղ մը Պէյրութ, Սուկ - էլ - Նուրիէ:

Մեր վաճառատան մէջ կը գտնէք անգլ. եւ Ֆրանս. կերպասներու ճոխ մթերք եղանակի համապատասխան նորոյթներով. մեծամանակ եւ փորձառնակ վաճառում անմրցելի գիներով:

Զինուորական այլ եւ այլ պիտոյքներ
Խղճամիտ ուշադրութիւն
Ճշտապահութիւն
Գոհացումամբ ենք դժուարահաճներու

Փորձեցէք համոզուելու համար:

ՏՕՔԹ. ԼԻՍԱՔ Ս. ՏԱՔԷՍԵԱՆ

Նախկին interne բաղապետական հիւանդանոցին, այժմ Շէֆ ար էյճիք St. Elie հիւանդանոցին, հաստատած է իր դարմանատունը (Բոյիէյճիք) Հաճըն քաղի իր սեփական նորակերտ շէնքին մէջ:

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր կ. ա. 10-12. կ. վ. 2-6. St. Elie հիւանդանոցի վիրաբուժութեան, ծանկաբարութեան, գլուխի, մորթի, վէներական, ներքին եւ պզտիկներու հիւանդութեանց մասնագէտ բժիշկները ամէն օր կ'այցելեն դարմանատունը կ. ա. 10-12:

Խղճամիտ, արագ եւ մասնագիտական դարմանում. ադխտ հիւանդներուն ձրի դարմանում հինգշաբթի օրերը կ. վ. 2-6:

ՕՖՆԷ ԴՈՒՆ ՔԻԶԻ
եւ
ԱՄՏՂՐ ՔԻՕՒ ՊԻՏԻ ՕՖՆԷ

ԸՆՏԱՆԻՔԻ ԱՍՏՂԸ
(L'ETOILE du FOYER)

Առեւտրական և երկրագործական ժողովրդային վարկի հաստատութիւն Անանուն ընկերութիւն.— դրամագլուխ 3,000,000 ֆրնք. որ կրնայ 33,000,000 ֆրնք.ի բարձրացուիլ վարկան խորհուրդի պարզ որոշումով:

Կեդրոնատեղի.— 137 Boulevard Sebastopol - Paris
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳԱՐՁԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Արեւելեան պետութեանց
Սալօ Օթէլի օճեմ, Գուրճ, Գէյրութ

ԵԼԵՒՄՏԱԿԱՆ ՃԻՒՂ
Ա.ԻԱՆՑԻ ՊԱՏՄԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՕԺԻՏ
Երաշխաւորեալ տոկոս 5½ %, Ասկէ զատ մասնակցութիւն ընկերութեան չահերուն:

ԿՍԼՈՒԱԾԱԿԱՆ ՃԻՒՂ
ՎԱՐԿԵՐՈՒ ԲԱՑՈՒՄ
Կալուածի վրայ փոխառութիւնք վճարելի 10—15—20 տարիէն. որոշուած պայմանաժամէն առաջ ուզողը կրնայ վճարել:

ԸՆՏԱՆԻՔԻՆ ՍՈՏՂԸ ընկերութիւնը ներկայիս 75,000է աւելի անդամ ունի. մինչև 1 Ապրիլ 1931 Ընտանիքին Ատաղը 135 միլիոն փոխ տուած է, գրաւով 500 միլիոնէ աւելի արժէք ունեցող անշարժ կալուածներու վրայ:
Ամէն թղթակցութիւն ուղղել՝ B, P. 821, Beyrouth

UNITED STATES LINES
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԱԿԱՆ ԳԻԾ

Աշխարհի ամենէն ապահով, շքեղ եւ արագ նաւերը
(Շաբաթական կանոնաւոր երթևեկ Հավրէն Շէրպուրկ և Նիւ Եորք)

Նաւերու անուններ		Մեկնումի թուականներ		
Մանհաթթան	»	6	*Յուլիս*	*Հավրէն*
Բրէզիտէնթ Րուզվելթ	»	13	»	*Շէրպուրկէն*
Ուաշինկթըն	»	20	»	*Հավրէն*
Բրէզիտէնթ Հարթինկ	»	27	»	»
Մանհաթթան	»	3	*Օգոստոս*	»
Բրէզիտէնթ Հարթինկ	»	10	»	*Շէրպուրկէն*
Ուաշինկթըն	»	14	»	*Հավրէն*
Բրէզիտէնթ Հարթինկ	»	27	»	»

Մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել Ընդհ. գործակալութեան
ՀԻԹԹԻ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐ
Հեռաձայն 8—00. Մատոր փողոց Գէյրութ. B. P. 511
Հեռագր. հասցէ.— «HITTITRER»

ՏՕՔԹ. Տ. Գ. ԼՈՒՍԱՐԱՐԵԱՆ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՓՈՐԻՁԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐԷՆ
ԹԻ 27 ՔՈՒԲԻՍԻՆՆԵՐՈՒՆ ՓՈՂՈՑ ՊԱՊ ՒՏՐԻՍ
(Քաքուսիճներու եկեղեցիի ճիշդ դիմաց)

Երկար տարիներու ընթացքին Փարիզի մէջ իր ուսումը կատարելագործելէ եւ հիւանդանոցներու մէջ մեծ հմտութեան եւ երկար փորձառութիւններ ստացած վերջ վերադարձած է Գէյրութ եւ հաստատած իր սեփական դարմանատունը Քարուսիճներու եկեղեցւոյ ճիշդ դիմաց թիւ 27 Պապ Իտրիս:

Փիզիական ամենավերջին մեքոճներով եւ ելեկտրաբուժութեամբ (Diatermo-therapie) ներիճ եւ ի մասնաւորի կանանց վճեռական, Ֆրանկախտ, ներ եւ հին ջերմամիզութիւն, փոսրաթթի, սերմնամանի, միզամանի եւ անկարողութեան հիւանդութիւններն ու պակասութիւնները. ճամճապուկ կը դարմանէ արեան եւ ընդհ. պակասութիւններ, ռամաթիզմ (Rhumatisme) մորթային հիւանդութիւններ, մանիճակագոյն ճառագայթներով (Rayon ultra-violet): Մասնաւոր ելեկտրականութեամբ (Electro-coagulation) կատարեալ դարմանում կոկորդի amygdaleի եւ Hemoroideի:

Ընդ. ժամեր 8—12 եւ 2—8. Կիրակի եւ օճական օրեր միայն կէսօր:

կուժիւնից յետոյ, գլուխը կրկին դուրս հանեց խփերի միջից և մի առանձին հրաւիրական հայեացքով սկսեց նայել տիրոջ երեսին:

— Ի՞նչ կայ, Ջէյրան, հարցրեց տէրը:

Ջէյրանը արձակեց մի քանի խուլ մռնչիւններ:

— Հասկացայ, ասաց որսորդը և վեր առեց իւր մօտ դրած հրացանը:

Մեզանից բաւական տարածութեան վրայ, մամուռապատ քարաժայռի գլխին կանգնած էր մի վայրենի այծ, և զգոյշ նայում էր իւր չուրջը: Հեռուից երեւում էր նա մի հաւուռ չափ: Ծերունի որսորդի սրատես աչքերը տեսան նրան, հրացանը որոտաց, այծը գլորուեցաւ ցած:

— Տղերք, գնացէք վեր առէք, Աստուած ձեզ համար խորոված ուղարկեց:

Տղերքը վազեցին դէպի այն կողմը, իսկ ես քարացածի նման դեռ մնացել էի կանգնած, որպէս մի կատաղի եղեռնագործ, որին յանկարծ տիրում է խղճահարութեան երկունքը:

— Ընկեր, դու այստեղից ես չպիտի հեռանաս, քեզ որոնում են, մնա՛ այստեղ, մինչեւ անցնի վտանգը...:

Նա այլեւս չպատասխանեց իմ պատասխանին, և մնաք բարեաւ ասելով հեռացաւ:

Կարօն իւր ընկերների հետ վերադարձան, իրանց հետ բերելով այծը:

— Այն բոլորը, ինչ որ պատմեց քեզ որսորդը, մենք առաջուց գիտէինք, ասաց Ասլանը:

— Դուք գիտէիք և թաքցնո՞ւմ էիք ինձանից, գոչեցի ես վրդովուած ձայնով:

— Մենք չէինք ուզում քեզ տխրեցնել:

Մինչեւ ընկերները մորթեցին, մինչեւ յօշոտեցին, մինչեւ կրակ վառեցին, գիշերը բաւական անցաւ: Ա-ռաջ խորովածը մատակարարում էր նրանց սեղանին

այն ճոխ ընթրիքներից մէկը, որի նմանը խիստ հազիւ անգամ նրանք վայելում էին անմարդաբնակ անտառում: Գինին նոյնպէս առատ էր: Զնայելով, որ ընկերներս ամէն կերպ աշխատում էին ուրախացնել ինձ, վանել իմ տխրութիւնը, բայց հնար չէր լինում: Իմ սիրտը լցուած էր անսահման դառնութեամբ, գլուխս պտտվում էին հազարաւոր սատանաներ: Ես ոչինչ ուսում չկարողացայ, միայն խմում էի, աչխատում էի գոնէ գինով խմրեցնել ինձ տանջող ցաւերը: Բայց նա էլ չէր օգնում: Սալմաստայ զօրեղ գինին ինձ վրայ ջրի ազդեցութիւն էր անում:

— Անհոգ կա՛ց, Մուրադ, ասաց ինձ կարօն,— մենք չենք թողնի որ քո վարպետի ձեռքը կարեն:

— Դո՞ւք, հարցրի ես թերահաւատութեամբ,— դուք ի՞նչ կարող էք անել:

— Մենք շատ բան կարող ենք անել, պատասխանեց կարօն մի առանձին անձնավստահութեամբ:

Նշկամեցայ ընկերներիս հպարտութիւնը վիրաւորել և լուռ կացայ:

— Հանաք չենք անում, Մուրադ, չարունակեց կարօն բաւական լուրջ կերպով,— Քո վարպետը յառաջիկայ գիշերում ազատուած կը լինի բանտից: Միւս առաւօտը երբ բանտի դռները բաց կանեն, որ տանեն նրան հրապարակի վրայ ձեռքը կտրելու համար, կը գտնեն նրան անյայտացած:

— Դա անկարելի բան է:

— Շատ հնարաւոր է, պատասխանեց կարօն,— Ամէն ինչ կարգադրուած է, ինքը ծեր ուսի որսորդը կ'առաջնորդէ մեզ, մենք ուրիշ ընկերներ ևս...

Վերջին բառերը, կարծես սխալմամբ նա բաց թողեց բերանից, և չուտով խօսքը փոխեց.

— Դու էլ ի հարկէ, մեզ հետ կը լինես:

ՏՕՔԹ. ՅՈՎՀ. ՄԱՃԱՌԵԱՆ

Սուրիոյ ծանօթ դերձակ - կերպասավաճառը հաստատած է վասնճանիւղ մը Պէյրութ, Սուկ - էլ - Նուրիէ:

Մեր վաճառատան մէջ կը գտնէք անգլ. եւ Ֆրանս. կերպասներու ճոխ մթերք եղանակի համապատասխան նորոյթներով. մեծամանակ եւ փորձառնակ վաճառում անմրցելի գիներով:

Զինուորական այլ եւ այլ պիտոյքներ
Խղճամիտ ուշադրութիւն
Ճշտապահութիւն
Գոհացումամբ ենք դժուարահաճներու

Փորձեցէք համոզուելու համար:

ՏՕՔԹ. ԼԻՍԱՔ Ս. ՏԱՔԷՍԵԱՆ

Նախկին interne բաղապետական հիւանդանոցին, այժմ Շէֆ ար էյճիք St. Elie հիւանդանոցին, հաստատած է իր դարմանատունը (Բոյիէյճիք) Հաճըն քաղի իր սեփական նորակերտ շէնքին մէջ:

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր կ. ա. 10-12. կ. վ. 2-6. St. Elie հիւանդանոցի վիրաբուժութեան, ծանկաբարութեան, գլուխի, մորթի, վէներական, ներքին եւ պզտիկներու հիւանդութեանց մասնագէտ բժիշկները ամէն օր կ'այցելեն դարմանատունը կ. ա. 10-12:

Խղճամիտ, արագ եւ մասնագիտական դարմանում. ադխտ հիւանդներուն ձրի դարմանում հինգշաբթի օրերը կ. վ. 2-6:

ՍԱԼՕՆ - ՍԱԼՈՆ -
ԿԱՐԱՊԵՏ ՄԱՔՈՒՏԵԱՆ
Պուրճ, հին սէրայի բով

Հրապարակ հանած ենք բաժանորդագրութեան տեարակներ, իւրաքանչիւր 18 գուբօճ պարունակող, գին 75 ս. դ. (կանխիկ), Ածիլուիլ՝ 1 գուբօճ, մազ կտրել ու ածիլուիլ՝ 2 գուբօճ:

Մեր սալօճի մէջ կը ծիրեն ՄԱՔՐՈՒԹԻՒՆ եւ ՃՄՇԱԿ

Ամէն յաճախորդի գաս անձնատրէներ *Օգտուեցէք առիթէն*

Ա Պ Ե Լ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉ

ԳՆԱՀԱՏՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԱՆՈՑՆԵՐԷՆ

Արուեստագիտական ճաշակով օժտուած հարազատ յատկանիշ մը կրնանք ունենալ միայն դիմելով ԱՊԵԼ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆԸ, ուր ամենազուարճահաճ յաճախորդներն անգամ կ'ատանան կատարեալ գոհացում:

ԲԱՑԱՌԻԿ ՉԵՂՉԵԱԼ ԳԻՆԵՐ ՍՄՍՈՒՆՑԻՆ ԵՂԱՆԱԿԻ ՍՈՒԹԻՒ:

Գիտական լոյսի խաղերով բօսիք քարք (6 հատ 150 Ս. Դ. (12 » 200 Ս. Դ.

Խմբանկաք հարսանեկան կամ առանձին բօսիքէ, (6 հատ 400 Ս. Դ. (12 » 600 Ս. Դ.

Յարգելի յաճախորդները փոխարժէքը կը վճարեն այն ատեն մինչ երբ կատարեալապէս գոհ են իրենց լուսանկարներէն:

ՅՕԹՕ ԱՊԵԼ, 9 Ավրթիւ Ֆրանսեզ

ՃԱՇԱՐԱՆ "ՂԻԼԱ"
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ—ԳԱՐԵՋՐԱՏՈՒՆԸ
Պուրճ— Հին Սէրայի հեռէի անկիւնը
ԻՐ ՏԵՍԱԿԻՆ ՄԷՋ ՄԻԱԿՆ Է
Հայկական ժամադրավայր՝ ժեռմիկ ջրաճաշկով
Օ Դ Ա Ս Ո Ւ Ն Թ Է Ր Բ Ա Ս
Մասնասենեակ՝ բնաճաիճներու համար
ՄԱՔՐՈՒԹԻՒՆ,
ԱՐԱԳ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՏՋԱԼԻ ԳԻՆԵՐ.
Դիմէ՝ ՎԱՀԱՆ ԹՈՐՈՍԵԱՆ ևի ԵՐՈՒԱՆԴ ՁԷՆՏԷՐՁԵԱՆԻ

Ց. Կրպիճեան եւ Որդի
ՊԻՂԻՆՁԷ ՆՈՐ ՀՐՇԷՋՆԵՐ ԼԻՊՆԱՆ ՄԱՐԳԱՅՈՎ
Երաշխաւորուած 20 տարուան համար
ԻՒԻ ԳԱԲԻՒՍԻԼՆ ԹԻՒ 43

Ցովհաննես Կրպճեան եւ Որդի Գործարանին մէջ կը պիտուին՝ օտս կատարելագործեալ յորինուածով եւ ամենագոդեցիկ հիմնական բաղադրութիւններով գործող եւ 20 հիլոկրամ ճնշումի դիմացող պղինձէ հրոչջներ, ԼԻՊՆԱՆ մարքայով:

Անոնք արձանագրուած լլալով Բաղախապետութեան Տնօրէնութեան մօտ, ևաեւ արժանացած են Ֆրանսական բէնիթ յանձնախումբի գնահատման:

Գիները չափազանց դիւրամատչելի եւ Արդիւնքը երկվայրկեանական է:

Մահճակա՞լի կամ Աթո՞ռի պէտք ունիս, գնէ՛

Ekvall վաճառանիթով մահճակալ մը, որ ծանօթ է արդէն ամէնուն, գտնի՛ 8—8.50 եւ 16.50 ս. ոսկի վճարումի դիւրութիւններ.—

Հասած են մեր ծայրագոյն թոռնները տոկուն, ներկայանալի, թեթեւ եւ դիւրամատչելի ամէն իսակի.—

Բնական գոյնով՝ հատը 130 ս. դ. բնկոյզի գոյն՝ հատը 135 ս. դ.

—o—

Գիւղ երթալէ առաջ այցելեցէք մեզ անգամ մը եւ գնէ ապրո մը որ կրնայ ծառայել ձեզ տարիներ շարունակ, բլլայ գիւղը թէ տանդ մէջ:

Մեր մահճակալները կը ծախուին նաեւ Mr. Emin Adadah խով, Avenue Foch:

Բայց ո՛չ նոյն վճարումի դիւրութիւններով:

***

ԴՆԳՕՐՍՑԻՒ ՃԻՒՂ

Hidro-milkuderm: Ամէնուն եւ թեւերուդ տակը կը հոտի՞ն, Ցիկնդ սիրուդ, Պարոն, եւ հասկ կը դժգոհի՞ս, գիտ՛, Hidro-milkuderm ապիտակ հեղուկ քիւպ մը եւ գործածէ զայն, օտյար մը նե՛, հոտերը համակ մասամբ զգրած է ու անհետ կ'ընէ ամենաերկար ատեն իսպառ անհետացած պիտի բլլայ:— Pommade Desitin&Poudre: Ամէն տուն պէտք է ունենայ քիւպ Desitin եւնի boutons պատուճի, մորթի հիւանդութեանց լաւագոյն եւ ազդեցիկ Բօմատն զոր կրնաք ունենալ:

Coricide parfait: Ամէնէ կոճեւրէն (Cœur) իր տառապիս, գոր ծածկ. Coricide parfait եւ կոճեւրը առանց ոեւէ ցաւ ու ազդեցի դեղնէ:

Dr. THILO & Co. Մարքան ծանօթ է արդէն ամէնուն, գործածելէ ետք վճռապանիթ կրող, Chlorure d'Etyle, serum glucosé, Emetine, Huile camphré եւ ասոնց նման Injection-ներ որոնք լաւագոյն կերպով պատրաստուած են եւ ունին երկար տարիներու հմտութեան մը ետեւը եւ ամբողջ ապահովիթ:

Ասելի անդնկութեանց, գնումի եւ այլ մանրամասնութեանց համար դիմել՝

Սուրիոյ եւ Լիբանանի Ընդհ. Գործակալ ԵՐՈՒԱՆԴ ՋԼՇԻՇԵԱՆԻ
Պապ—Իտրիս 128 Rue des Postes, «l'Orient»ի կից B. P. 810 Beyrouth